National Library 56253
Gen.Acquisitions Section
Ottawa,Ont.
K1A ON4

National Library
Bibliothèque Nationale
MAR 26 1980

Second class mail registration number — 1089.

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ESTO 80

Nr. 22 (2657) XXIX aastakäik

Teisipäeval, 18. märtsil 1980 — Tuesday, March 18, 1980

Üksiknumbri hind 45 senti

Gaidlusel on täita ka suur rahvuslik missioon

Torontos tähistati pidulikult eesti gaidluse 60. aasta juubelit

Möödunud laupäeval tähistas Toronto gaidpere eesti gaidluse 60. aasta juubelit jumalateenistuse ja sellele järgneva aktusega. Jumalateenistus toimus T.E. Baptisti kirikus, aktus üle tänava asuvas Eesti Majas. Gaidide oma pere koos rohkete külalistega elasid kaasa sündmusele, kus välistervitajaiks olid läti ja ukraina gaidide juhid.

Jumalateenistusel esitas Heidi Laikve flöödil kaks klassikalist helitööd, klaveril saatis Inga Korjus. Järgnevalt gaidid andsid ühiselt oma tõotuse, lubades teha oma parimat, täita oma kohust Jumala ja isamaa vastu, aidata ligemist igal ajal ja täita gaidi seadusi.

Pastor A. Taul pidas jutluse, märkides, et see päev on suurpäev nii gaidluse kui ka eesti rahva ajaloos.

See tegevus on eriti mõtterikas praegu eemal maast, kus meie vanemad ja vanavanemad on kasvanud, kuna nüüd on meie kohus edasi viia vanemailt päritud väärtusi. Vanemad annavad oma tõekspidamised edasi kasvatuse kaudu ja tehakse palju tööd, et neid noorele eluks kaasa anda. Ka teilegi on palju kaasa antud, mis teie südames peab kasvama, vilja kandma, et uuesti saaksite pärandada oma järglastele. Olgu austus ja lugupidamine gaidide põhitõdede, oma kodumaa ja Jumala vastu.

Pärast jutlust laulis Vanemgaidide Koor G. Mitti juhatusel, misjärel peale palvet jumalateenistus lõppes ühislauluga „Hoia Jumal, Eestit", orelil saatis Enda Soostar.

Aktus toimus Eesti Maja keskmises saalis. See oli dekoreeritud gaidiembleemiga mille all rippusid eesti vööd. Samuti oli korraldatud näitus „Eesti gaidlus 1920—1980". Maailmakaardil olid märgitud asukohad, kus eesti tütreid laias maailmas elamas. Gaidide aktiivsust mitmesuguses tegevuses märkisid rändlipp, laagrite mälestusalbumid, rahvarõivas nukud, väikesed teljed, kootod vaibad gaidembleemiga või Eesti vapiga ja mitmesuguseid muid esemeid, nende kohal aga gaidi tõotuse tekst. Laual olid ootamas küünlajalad 60 aastat tähistavale 60-le küünlale.

Aktus algas lippude sissetoomisega, millele järgnesid 60 gaidi põlevate küünaldega, mis asetati laual ootavaisse küünlajalgadesse.

Eesti Gaidmalev-Kanadas juht Tiia Kütt oma avasõnas tervitas kooskviibijaid ja avaldas tänu abi ja toetuse eest, mis gaididele antud möödunud aastate jooksul. Ta ütles, et eesti gaidid on uhked oma minevikusaavutustele. Selle aja jooksul on aastad toonud muudatusi, mistõttu ka gaidid on pidanud painduma tuleviku vajadustele. „Täna andsime tõotuse Jumala ja inimeste vastu, mida terve eluaeg südames kanname," ütles kõneleja, avaldades lootust, et gaidluse sõprusring veel kaua tugevana püsiks.

Eesti Gaidmaleva vanemale Liis Juskele kinnitati lillekimp rinnale.

Liis Juske tervitas ja ütles, et sellest 60-st aastast, mida täna tähistatakse, on 20 õnnelikku aastat olnud kodumaal, neli põranda all ja 36 pagulastena laias maailmas.

Ta meenutas eesti gaidluse algust ja iseloomustas algaastate gaide kui noori, kes kõike ise tegid, kuna juhid olid vaid nõuandjaiks.

(Järg lk. 4)

Pühapäeval, 10. märtsil toimus Eesti Kunstide Keskuse kolmas seeriakontsert ja ellele järgnev kultuurilaureaatide ning tunnustuskirjade väljaandmine., Pildil vasakult tunnustuskirja saaja noorte organiseerimise ja etnograafilise töö eest Ene Runge, eesti keele ja kirjanduselaureaat Velio Salo, kunstilaureaat Rutt Tulving ja noorsoo ning rahvuslike ürituste korraldamise laureaat Enn Kiilaspea. Laureaatidele antud rahalised auhinna panid kokku T.E. Ühispank, H. Eerme, Helene Johani noorusfond, L. Ilves ja A. Lee.

Foto: Vaba Eestlane

Ranged abinõud inflatsiooni vastu USA-s

President Carter alustab rihmapingutamis poliitikat

WASHINGTON — President Carter tegi teatavaks oma drastilised abinõud inflatsiooni vastu võitlemiseks ning ameeriklaste ülejõu käiva elustiili pidurdamiseks. Carteri plaanide kohaselt kavatsetakse eelarve tasakaalustamiseks riigi kulutusi piirata 14 miljardi dollari võrra, maksustada bensiini 10 senti gallonilt ning piirata laialdaste krediitide andmist tarvijatele, kusjuures eriti piiramisele tuleb krediitkaartide kasutamine.

Presidendi programmi peetakse dramaatiliseks kuid sealjuures märgitakse, et Carter pidi midagi drastilist ette võtma

kuna Ühendriikide inflatsiooni määr on tõusnud juba ligemale 20 protsendile aastas.

Presidendi plaanide kohaselt külmutatakse ametnike arvu suurendamine riigiteenistuses, piiratakse märgatavalt keskvalitsuse toetust osariikidele ja omavalitsustele ning kärbitakse sotsiaalprogramme. Kokkuhoiupoliitikat ei rakendatud riigikaitselistele kulutustele ja hoolekandele.

Carter mainis, et inflatsiooni üheks suuremaks põhjuseks on õliimport teistest riikidest.

Impordi piiramiseks rakendas president sisseveetavalt õlilt ajutise impordimaksu, mis on määratud 4.69 dollarile vaadilt. See maks kaotatakse kui Kongress aktsepteerib presidendi ettepaneku 10-cendilise maksu määramiseks ühelt gallonilt bensiinilt.

Pankadele tehakse mitmesuguseid kitsendusi laenude andmiseks ning eriti tahetakse piirata krediitkaartidega ostusid ning kindlustamata laenude väljaandmist.

Ehkki valitsuse ringkondades oli pikema aja kestel kõne all hindade ja palkade kontrolli rakendamise võimalus, ei pooldanud president seda ettepanekut.

Lõpuks kinnitas president, et need abinõud ei vähenda inflatsiooni mõne nädala jooksul vaid selleks kulub kuid.

35 Kalev Estienne võimlejat ESTO-80-le

Võetakse osa ka Soome naisvõimlemise 85. aasta juubelipidustustest

TORONTO (VE) — Kalev Estienne võimlejad valmistavad praegu ette oma juubeliesinemisele 28. märtsil ja juubeliballile kaks päeva hiljem. Esimesele on andnud lubaduse tseremooniameistriks tulla „Sun" spordiosakonna toimetaja George Gross, kuna ballikülalisteks on Ken Cavannagh, mitmed Ontario ja föderaalparlamendi liikmed, Rootsis saabub ESTO-80 peakomitee esimees R. Norvell.

Stokholmis kurdetakse, et Kanadas ollakse oma ettevalmistustega ESTO-80 vastu liiga tagasihoidlikud.

Nüüd on ettevalmistuste osas selgunud, et Kalev Estienne võimlejaist sõidavad Ülemaailmseile Eesti Päevadele vähemalt 35 võimlejat.

Üldkava on siinseil osavõtjail juba õpitud ja see tuleb esitamisele ka oma juubeliesinemisel. Lõplikku ilmet pole veel saanud 15-minutiline Kalev Estienne oma programm lintidega, mis on ettenähtud Evelyn Koopi koreograafiaga. Kuid eelolevad paar kuud on küllaldased selle programmi osa viimistlemiseks, pealegi kuna see rutiin pole võimlejaile uus.

Ärasõit Torontost Euroopasse toimub juba 30. mail, mil Kalev Estienne sõidab Soome sealse naisvõimlemise 85. aastapäeva juubelile, kuhu on kutsutud need tüdrukud, kellega soomlased kohtusid 1974. a. Rootsis. Mõned selleaegsed võimlejad on tulnud siiski asendada juba noorematega.

Soomes ollakse kaheksa päeva. Sealt sõidetakse Saksamaale Hamburgi, kus noored võistlevad saksa klubiga võistlusvõimlemises ja demonstreerivad rütmilist võimlemist.

Selle järel sõidetakse Rootsi, kus oodatakse kuni teised eestlased järele jõuavad ESTO-80 suurpidustusteks.

28. märtsi juubeliesinemisele on kutsutud kõik selle aja jooksul valikrühmades olnud võimlejad, kellest on lubanud tulla 1952. aasta grupist 3, 1960. a. grupist 7, 1970. a. grupist 12, 1976. a. grupist 15 ja lisaks praegune valikrühm. Osa neist saabuvad väljaspoolt Torontot.

Samal ajal balliga toimuvad Collingwoodis Ontario rütmilise võimlemise võistlused, millest Kalev Estienne peab osa võtma, mis nende juubelisündmuste aktiivsust suurendab.

Anne Kungla Miss Kalev Estienne Võimlejaks

Möödunud nädalal toimus Toronto Kalev Estienne võimlejate vahel Miss Kalev Estienne Võimleja valimine. Kandidaatideks oli esitatud kümme võimlejat, kellest kolmeliikmeline zhürii valis võimleja kelle juures arvestati liikumist, esinemisi Kanadas ja välismaal, tema töötamist treeneri juhatusel, tema eesti keele oskust ja esinemist. Zhürii valis kandidaatidest Miss Kalev Estienne Võimlejaks Anne Kungla. Zhüriisse kuulusid Anne-Ly Knuut, Riina Reitav ja Anne-Ly Riga.

Sellise tegevusega tahetakse tähelepanu anda võimlemisele ja zhürii pidaski soovitavaks, et see muutuks igaaastaseks traditsiooniks, kus aga arvestades tütarlaste vanusega võiks valimisele tulla üks Miss Võimleja ja teine Miss Teismeline Võimleja.

Kanada ulatusega Miss Võimleja tuleb valimisele Kalev Estienne ballil. Montrealis on juba valitud oma esindaja, kelleks on Marika Paul. Valimisele tulevad veel esindajad Sault Ste. Mariest ja Vancouverist.

ESTO-80 Peakomitee esimehe
RICHARD NORVELL'i külaskäigu puhul
toimuvad
ESTO-80 INFORMATSIOONI-KOOSOLEKUD:
- skautidele, gaididele, võimlejatele ja rahvatantsijatele 29. märtsil kell 2 p.l. noorteruumis Toronto Eesti Majas
- avalik informatsioonikoosolek kõigile 30. märtsil kell 2 p.l. Tartu College'is, 310 Bloor St. West

Korraldaja
SIHTASUTUS EESTI PÄEVAD KANADAS

wintario

13.märtsil peetud Wintario loterii loosimisel langesid $100.000 peavõidud pileteile nr. 798990. $25.000 võidud pileteile nr. 645393, nr. 565134, nr. 853668 ja nr. 207045. $1000 võitsid numbrid 96387, $100 numbrid 9262, $10 numbrid 213 ja tasuta piletiraamatu numbrid 47.

PÄRNUMAALASTE SELTSI
KEVADPIDU
reedel, 18. aprillil Tartu College'is kell 7.30 õ.
Soe õhtusöök kell 8.30 õ.
LÕBUS EESKAVA ★ BAAR ★ LOTERII
Tants G. Iltali orkestri saatel
Pääsmed $12.— isikult Laudade ettetellimine tel. 461-5859

KANNATUSAJA KONTSERT-JUMALATEENISTUS
PÜHAPÄEVAL, 23. MÄRTSIL KL. 11.00 VANA ANDRESE KIRIKUS
Minneapolise Ülikooli noortekoor ja ansambel
Juhatab KAROLYN M. MAWBY
Kirikumuusika 13., 14., 15., 16. ja 17. sajandist
HELILOOJAD:
MACHAUT ● JOSQUIN ● BYRD ● ATTAIGNANT
MONTEVERDI ● DOWLAND ● PEUERL ● MORLEY ● LEISRING
Instrumentaalmuusikaline saade
„Recorders" „Krumm Horns" — Lõökpille — Lauto — Kitarrid

T.E. AIANDUSKLUBI
LOENG
neljap., 27. märtsil 1980 kell 8 õ.
Eesti Majas
Lektorid — LIA ja ERIK HESS
„MULLASEGUD JA TAIMEDE KASVATAMINE"
Juubelipeo fotode tellimine samal õhtul
Kõigile tere tulemast!

Aidake kaasa
„VABA EESTLASE"
levikule, sellega aitate kaasa eesti keele säilitamisele!

ESTO 80
ÜLESKUTSE kõikidele 18—25-aastastele eesti neidudele ja eesti organisatsioonidele Kanadas
MISS ESTO-80
Kanada esindaja
valimine toimub 10. mail, k.a. T.E.R.R. „Kungla" Maiballil.
Kandideerida kirjalikult kuni 15. aprillini, k.a. Lähem informatsioon lehekülg 5.
Miss ESTO-80 Korraldav Toimkond
S/a Eesti Päevad Kanadas

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Toronto.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $35.—, poolaastas $19.50 ja veerandaastas $10.50, kiripostiga aastas $56.—, poolaastas $30.50 ja veerandaastas $16.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $38.—, poolaastas $21.— ja veerandaastas $11.—. Kiripostiga USA-s: aastas $61.—, poolaastas $32.50 ja veerandaastas $17.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $72.—, poolaastas $36.— ja veerandaastas $19.—.

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 45 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto Ont. M6J 2H2

Kummaline valimiskampaania

Ameerika Ühendriikide presidendivalimised on alati oma keerulise, komplitseeritud, aegaviitva ja kuluka valimissüsteemiga olnud teiste riikide poliitikutele ja poliitilistele vaatlejatele mõistatuseks. Paljudes osariikides toimuvad eelvalimised, mis kestavad peaaegu aastapäevad, sunnivad poliitikuid ja rahvast kontsentreeruma pikema perioodi kestel oma huvi ja tähelepanu valimisvõitluse keerulistele manöövritele, mis jätab väga vähe energiat üle sise- ja välispoliitiliste pakiliste probleemide lahendamiseks. See võib tekitada tõsiseid tagasilööke nii sisemistes kui ka välistes sektorites, eriti sel juhul kui ametisolev president kandideerib teistkordselt Valgesse Majja ning peab suure osa oma kallist ajast ja tähelepanust riigi juhtimise asemel kulutama valimisvõitluseks.

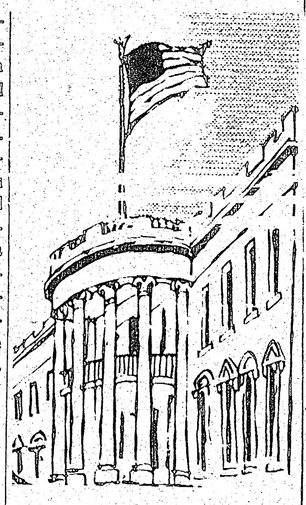

Ühendriikide presidendi valimissüsteem on ajalooline pärandus ning seda ei ole söandatud seni muuta ja moderniseerida kuigi selles suunas on sageli kõlanud tugevad hääled. Kuid senine süsteem oma ühest osariigist teise rändava karnevali õhkkonnaga on niivõrd Ameerika ellu sisse imbunud, et seda ei taheta ega riskita nähtavasti mõne praktilisema moodusega asendada. Valimiskampaania elustamisele ja rahva üleskihutamisele aitab tõhusalt kaasa massimeedia, viimasel ajal eriti televisiooni saatejaamad, kes pühendavad juba praegu, ligemale kümme kuud enne valimisi, suure osa oma päevauudiste ajast valimistele ning üksikute kandidaatide edu ja ebaedu kirjeldamisele.

Valimisvõitlus toimub traditsioonide kohaselt kahe suurema ja mõjuvõimsama partei — demokraatliku ja vabariikliku — kandidaatide vahel. Põhiliselt areneb see võitlus kahes faasis — esialgu võistlevad mõlemate parteide kandidaadid omavahel partei üleriiklikul konverentsil enamuse saavutamiseks ja pärast lähevad kaks väljavalitut presidendi valimispäeval, mis käesoleval aastal on 4. novembril, omavahel kokku kogu rahva poolehoiu võitmiseks. Ühendriikide keerulise valimisseaduse alusel ei vali valijad tegelikult kandidaati vaid osariikide kaupa ühe või teise partei kandidaadi valijamehi. Kuna igal osariigil on teatud arv hääli, siis selgub juba valimiste päeval vabariikliku või demokraatliku partei kandidaadi edu osariikides ja lõpuks kogu riigi ulatuses. Valijamehed, kelle kogu nimetatakse Electoral Collega, tulevad 15. detsembril Washingtonis kokku presidendi valimiseks kuid sellel on ainut vormiline tähtsus. Valijameestel on kogusummas 538 häält ja valituks osutub see kes saab minimaalselt 270 häält.

Valimisvõitluse esimeses faasis sõidavad kõik kandidaadid mööda maad ringi, otsides kontakte partei kohalike juhtidega, pidades kõnesid, organiseerides majanduslikke toetajaid ja koostades endile staape. Kui paljudes osariikides algavad eelvalimised partei üleriiklikuks konverentsiks delegaatide valimiseks, siis püüavad kõik kandidaadid saada nendes osariikides kõige rohkem hääli, millega nad kindlustavad endile seljataguse ja edu üleriigilisel konverentsil. Need, kelledel eelvalimistel asi ei õnnestu, loobuvad edasi kandideerimast kuna kaotajaid ei toeta keegi enam majanduslikult ega poliitiliselt. Kui eelvalimiste periood on läbi, siis toimub vabariiklaste üleriiklik konverents oma kandidaadi valimiseks 14. juulil Detroidis ja demokraatide konverents 11. augustil New Yorgis.

Pärast parteide kandidaatide valimist konverentsidel algab valimislahingu teine faas — võitlus demokraatide ja vabariiklaste vahel oma kandidaadi läbi viimiseks. Tavaliselt antakse valimiskampaania stardisignaal juba septembris kuigi poliitilised eksperdid mainivad, et ameeriklane ei hakka enne presidendivalimistele tõsiselt mõtlema kui pesapalli n.n. maailmaseeria on oktoobris lõppenud. Siis rakendavad parteid oma kandidaadi läbiviimiseks kogu oma propagandaaparatuurid ning kandidaadid sõidavad mööda maad ringi, et eriti mõjutada suuremaid osariike, kust tuleb suuremal arvul valijamehi.

See on linnulennuline ja konspektiivne ülevaade Ühendriikide presidendivalimistest, mille detaile pole võimalik kõike avaldada. Eeltoodu näitab siiski kuivõrd komplitseeritud on Ühendriikide presidendi valimiste protseduur ja kuivõrd on sellega seotud kogu Ühendriikide poliitiline juhtkond eesotsas presidendiga. Käesoleval korral annab see poliitiline presidendimäng Ühendriikide ja kogu maailma poliitilises elus eriti valusalt tunda, kuna praegune president Carter on üks järgmise presidendi kandidaatidest, kes selle asemel, et koondada kogu oma energiat praegusele pinevale välispoliitilisele olukorrale ja Ühendriikide sisemistele raskustele, mida eriti suurendavad komplitseeritud energia ja majanduslikud probleemid, peab pühendama suure osa oma väärtuslikust ajast valimisstrateegia kujundamisele ja teda lakkamatult oma isiklikes huvides kritiseerivate vastaskandidaatide õiendamisele. Seda kõike nimetatakse demokraatiaks kuid ka demokraatlikul süsteemil on oma lüngad, mis nõuavad muutmist ja parandamist.

K.A.

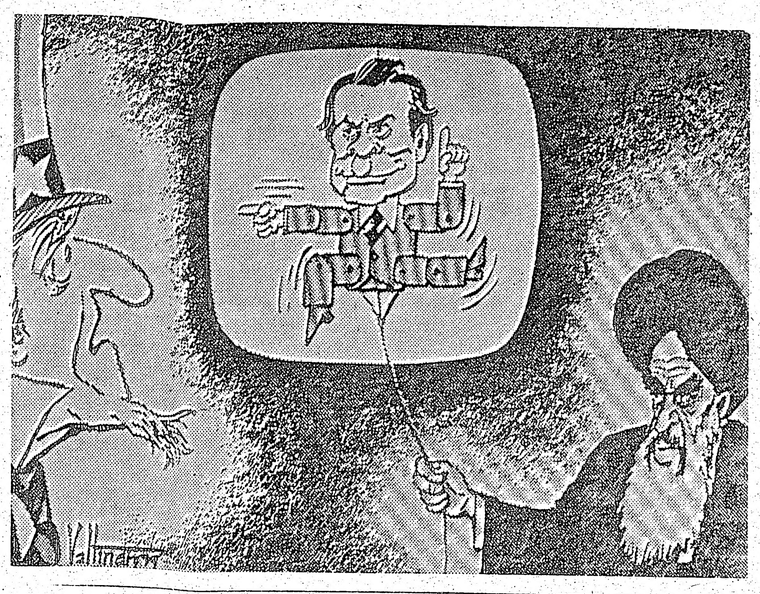

Quebecis tekib uus kosmopoliitne kultuur

WILLIAM STEWARD

(CANADIAN SCENE) — Mitmete aastate kestel on immigratsiooni poliitika Quebecis palju kära tekitanud. Kurdeti, et valitsus ei arvesta provintsi prantsuse iseloomuga ja laseb Quebeci sisse liiga palju inimesi, kes prantsuse keelt ei valda. Selle tagajärjel loodi Quebeci eriline Quebeci immigratsiooni ministeerium, mille ülesandeks jäi föderaalvalitsuse ja Quebeci vahel immigratsiooni koordineerimine. Samuti loodi välismaal Quebeci immigratsiooni ametid, kes loomulikult tegelesid ainult immigrantidega, kes soovisid ja sobisid Quebeci sisserändamiseks.

Quebeci sihiks oli — nagu see vastuvaidlematult ilmnes 1977. a. keeleseadusest, muuta Quebeci provints puht prantsuse karakteri ja keelega provintsiks ja kaitsta Quebeci Põhja-Ameerika mõjude vastu, mis oleksid pikapeale selle provintsi identsuse hävitanud.

Quebeci rändab sisse igal aastal 25.000 inimest. Nad kõik toovad kaasa oma endistelt asukohamaadelt selle maa kultuuri ja kombed ja aeg on näidanud, et Quebeci enese traditsioonid ja arusaamad on uustulnukate tõttu palju muutunud.

Seda olukorda ei osanud ette näha ükski Quebeci valitsuse sotsiaalala planeerija, kuigi neil oli eeskujuks Ühendriigid, kuhu samuti kokku voolas immigrante üle kogu maailma, mille tagajärjel sealne ühiskond tegi läbi suuri muudatusi ja sellest sai mitmerassiline ühiskond.

Quebeci tulevasest arengust annab hea ülevaate raamat "Le Fait anglais au Quebec" (Inglise fakt Quebecis). Raamat ilmus eelmise aasta lõpus ja selle autoreiks on kaks tuntud ajakirjanikku Shelia Arnopoulos ja Dominique Clift. Raamatu pealkiri vihjab Quebecis elavatele inglise keelt rääkivatele ühiskondadele,

kuid puudutab ühtlasi ka Quebeci valitsuse pingutusi provintsi muuta ainult prantsuse keelt rääkivaks sellega, et kõikide immigrantide lapsed sunnitakse prantsuse koolidesse.

Autorid leivad, et valitsuse nõuandjad, kes kehtima panid kontroversiaalse seaduse nr. 101, mida nimetatakse ka keeleseaduseks, unustasid ära selle fakti, et immigrandid Kreekast, Portugalist, Vietnamist, Kariibi saartelt ja Ladina Ameerikast ei võta omaks Quebeci traditsioone, küll aga muudavad nad Quebeci ühiskondlikku struktuuri.

Valitsus tuli uustulnukaile mõneti vastu aidates neil töökohti leida ja juhtides nad heaoluameti konsultantide juurde, kuid see oli ka kõik.

Quebeci provintsiametnikud on peagu kõik — väljaarvatud 3% — prantsuse kanadalased sellest hoolimata, et 25% provintsi elanikest ei valda prantsuse keelt. Nii uustulnukad kui inglise keelt rääkivad quebeclased on viimasel ajal päris häälekalt nõudnud selle probleemi kiirekujulist lahendamist.

Teravam vahejuhtum toimus Cote-des-Neiges'i linnaosas Montrealis. Seal elab palju immigrante ja konflikt tekkis usuõpetuse tundide pärast koolides.

Lõpuks pidi Montreali Katoliiklik Koolikomisjon Notre-Dame des Neiges'i kooli muutma ümber ja usuõpetuse- ja pihitunnid vabatahtlikeks tegema.

Quebeci vana traditsioon, kus katolitsism moodustab osa õppekavast koolides ja mida loomulikult õpetatakse prantsuse keeles, ei sobi paljude uustulnukate lastevanemate arusaamadega, nad leiavad, et nende lastel on küllalt tegemist, et tavalist koolikava neile võõras prantsuse keeles läbi võtta.

Quebecis on 18.000 haiitilast ja näib, et umbes 4.000-del haiiti lapsel on raskusi uue kooli atmosfääriga harjuda, neile ei näi sobivat ei kooli distsipliin ega õppekava.

Komitee, mis loodi uustulnukaist Aafrikast ja Kariibi saartelt, tegi Quebeci koolidevalitsusele ettepaneku luua eri klassid immigrantide lastele ning määrata ametisse uusquebeclasi Quebeci haridussüsteemi mitmetele aladele.

Komitee üks ettepanekuist oli ka see, et ülikoolid võtaksid oma õppekavasse etnilised kursused.

Kultuuriminister Camille Laurin ja immigratsiooniminister Jacques Couture teevad praegu ringsõite provintsis ja peavad koosolekuid mitmesuguste etniliste gruppidega. Radio-Quebec, provintsi ametlik ringhääling ja televisioonijaam, alustas programmide andmist mitmes eri keeles ja Quebeci Tööliskonföderatsioon korraldas eelmise aasta lõpus seminare etnilistele gruppidele.

Kõik see näitab, et prantsuse provintsis toimuvad suured muudatused. Arnopoulos-Clifti raamatus üteldakse, et kuigi uus keeleseadus kehtestati selleks, et prantsuse keel muutuks ainuvalitsejaks nii sotsiaal- kui majandusalal,

siis hind mis selle eest maksta tuleb jäi selle seaduse tegijail kahe silma vahele.

Autorid ütlevad, et see kultuur mida prantslased Quebecis suutsid säilitada, hakkab nüüd lagunema ja selle asemele tekib uus kultuur, mis on kosmopoliitne ja vastab enam tänapäeva Quebeci elanike tarvidustele.

Balti teaduslik konverents

Korraldatakse juuni algul Washingtonis

WASHINGTON — Mitusada teadlast oodatakse osa võtma seitsmendast Balti Uurimuste Konverentsist mis toimub Georgetowni ülikoolis Washingtonis, D.C., 5.—8. juunil 1980. Osavõtjaid oodatakse Ühendriikidest, Kanadast, Austraaliast, Inglismaalt, Rootsist, Soomest, Lääne-Saksamaalt, Prantsusmaalt, Iisraelist ja mujalt. Rohkem kui sajast teaduslikust ettekandest koosneva kava koordineerijaks on dr. Juris Silenieks Carnegie-Mellon ülikoolist. Kohapealset organiseerivat toimkonda juhatavad dr. George Viksnins Georgetown ülikoolist ja dr. Tõnu Parming Marylandi ülikoolist.

Seitsmes Balti Uurimuste Konverents toimub Balti teadusliku ühingu Association for the Advancement of Baltic Studies (AABS) korraldusel koostöös Georgetowni ülikooliga. Balti teaduslik ühing AABS organiseeriti 1968. aastal Marylandi ülikoolis pärast esimese Balti Uurimuste Konverentsi lõppu.

Sellest ajast on AABS kasvanud ligi 900-liikmeliseks rahvusvaheliseks teaduslikuks organisatsiooniks, olles samal ajal kujunenud kõige olulisemaks Balti küsimustega tegelevaks teaduslikuks organisatsiooniks läänemaailmas.

AABS ei koonda mitte üksi Balti teadlasi või Balti küsimustega tegelevaid teadlasi, vaid kõiki neid, kes tunnevad huvi Balti uurimuste vastu. Eriti tuleb märkida asjaolu, et ikka rohkem osavõtjaid Balti uurimuste konverentsidest on mittebalti päritoluga.

Nagu märgitud, toimus esimene Balti uurimuste konverents 1968. aastal Marylandi ülikoolis. Sellest ajast peale on konverentse korraldatud üle aasta. 1970. a. toimus konverents San Jose State ülikoolis, 1972. a. Toronto ülikoolis, 1974. a. Illinoisi ülikoolis, 1976. a. Columbia ülikoolis ning 1978. a. jällegi Toronto ülikoolis.

Peale mainitud konverentside on korraldatud veel erialalisi konverentse Ohio State ülikoolis, Wisconsini ülikoolis ja Stanfordi ülikoolis. Möödunud suvel aitas AABS koostöös Herderi Instituudiga kaasa erikonverentsi korraldamiseks Marburgi ülikoolis Lääne-Saksamaal.

Lisaks konverentsidele annab AABS välja teaduslikku ajakirja, uudiste bülletääni ja on toetanud või ise kirjastanud mitmeid Balti küsimusi käsitlevaid raamatuid.

Seitsmenda Balti Uurimuste Konverentsi läbviimiseks on Washingtonis, D.C. moodustatud organiseeriv toimkond, mille kaasesimeesteks on dr. George Viksnins ja dr. Tõnu Parming. Edasi kuuluvad korraldavasse toimkonda veel: Endel Kaseoru — konverentsi laekur, Agu Ets — transpordi ja tehniliste küsimuste koordinaator, Jaan Toots — registratsioon, Priit Vesilind — informatsioon ja Imre Lipping — programmi koordinaator.

Vastavalt korraldava toimkonna kaasesimehele dr. Tõnu Parmingule on 7-nda Balti Uurimuste Konverentsi eeltööd senini edenenud edukalt. Konverentsi esialgne ettekannete kava on koostatud ja see saadetakse laiali märtsis. Konverentsi muude ürituste osas on veel mõningaid lahtisi küsimusi, kuid need loodetakse lahendada kõige lähemal ajal.

Õiendus

„Vaba Eestlases" nr. 20 viimasel leheküljel avaldatud foto allkirjas on eksitav viga. Ülalt teises reas tuleb lisada Tarmo nime juurde **Sulev**, kes on üks Lembitu noolepoiste parimaid automehi.

Kommentaarid

Kanada erakordselt nõrgad sõjalised jõud on juba pikema aja kestel olnud ajakirjanduses ja poliitilistes ringkondades arutlusaineks. Mõned kriitikud on Kanada palgasõdurite armee hindamisel väga teravad, mainides, et Kanada sõjaväele kulutatakse palju raha, kuid sõjavägi on väike ja halvasti varustatud. Kanada sõjalised jõud on viimaste aastate jooksul pidevalt kokku kuivanud, kuna näiteks 1963. aastal oli Kanada kõigi kolme relvaliigi koosseisus 102.644 meest ja üks kindral iga 1387 mehe kohta, kuid nüüd on sõjavägi kahanenud 65.012 mehele, sealjuures üks kindral iga 551 sõjaväelase kohta. Kanada sõjalised kulutused iga mehe kohta aastas on 68.800 dollarit kuid näiteks Prantsusmaal, kus armee koosneb sundsõjaväeteenistuse alusel sõjaväkke võetud kutsealustest, on need kulud 17.500 dollarit ja Shveitsis kasutamisele võetud miilitsa-süsteemi juures ainult 3200 dollari iga mehe kohta.

Sealjuures ilmneb ka palgasõdurite süsteemi üks kõige suuremaid miinuseid — sõjaväele kulutatud summadest läheb lõviosa elava koosseisu palkadeks ja neile igasuguste hüvituste maksmiseks, kuna relvastuse ostmiseks ja sõjaväe materiaalse võitlusvõime tõstmiseks jäävad järele väga pisikesed summad. Praeguste kalkulatsioonide juures läheb Kanadas ainult 15 protsenti kogu riigikaitse eelarvest relvastuse uuendamiseks ja kapitaalseteks väljaminekuteks, millist summat peetakse erakordselt väikeseks. Normaalselt peaks varustuse ja relvastuse uuendamiseks minema 30 protseni sõjalisest eelarvest. Võrdluseks olgu tähendatud, et N. Liidus kulutatakse relvastuseks koguni 50 protsenti riigikaitselistest väljaminekutest.

Kanada nõrkade sõjaliste jõudude probleeme on viimasel ajal sageli käsitatud Kanada ajakirjanduses ning sellega seoses on esile kerkinud mitmesuguseid seisukohti, teooriaid ja poliitilisi aspekte, milledest mõned tunduvad oma naiivsuses ja ebareaalsuses otse koomilistena. Näiteks ilmus Toronto „Star'i" laupäevases väljaandes „Canadian Weekend" pikem analüüs Kanada sõjaväe kohta, kusjuures teoretiseeriti Kanada probleeme võimaliku sõja korral. Kirjutise autor fantaseerib, et 1982. aastal puhkenud sõja korral saadab Ühendriikide president ameerika sõjaväeosad Kanada Arktisesse, et kaitsta seda seal maandunud vene langevarjurite üksuse vastu. Pärast sõja lõppu kui Ühendriigid kirjutavad alla rahukokkuleppele venelastega, lubab president Ühendriikide sõjaväeüksused „peatselt" Kanadast välja viia. Sellega vihjab kirjutise autor võimalusse, et ameerika sõjaväeüksused jäävad Kanadasse. Teoreetiliselt on selline võimalus muidugi olemas, kuid veelgi suurem võimalus, mida autor ei käsita, peitub selles, et Kanada Arktises maandunud vene väed tungivad edasi lõunasse ning ei lahku siit pärast sõja lõppu. Imelik, et alati maalitakse ameeriklaste näotonti seinale, kuid venelastest minnakse vaikselt mööda!

Kuid — miks me räägime venelastest ja ameeriklastest ja miks meie ei räägi kanadalastest? Miks ei ürita Kanada oma suurt territooriumi ja maapõuerikkusi kaitsta oma sõjaväega ja peaks selleks abi otsima teistelt, mis võib lõppeda kurbade tagajärgedega On aeg, kus sellele probleemile tuleks hakata tõsiselt mõtlema!

o

Kes on need noored bandiidid, kes vallutasid neli kuud tagasi Teheranis Ühendriikide saatkonnahoone ning hoiavad igasuguste rahvusvaheliste seaduste ja inimlike moraaliprintsiipide vastaselt oma vangistuses ameerika saatkonnaametnikke? Neid terroriste on läänemaailmas ajakirjandus ja massimeedia seni ajani tituleerinud „üliõpilasteks", viimasel ajal siiski ka juba „sõjakateks", kuna isegi illusioonide hõlmas puhkavas läänemaailmas hakkavad pikapeale tõsiasjad selguma.

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

22. ja 23. märtsil dr. T. Sauks, tel. 461-0912.

29. ja 30. märtsil dr. J. Marley, tel. 921-7777.

TEADAANNE EESTI MAJA AKTSIONÄRIDELE

A/S. Eesti Maja Torontos korraline peakoosolek toimub pühapäeval, 30. märtsil s.a., algusega kell 12.00 päeval Eesti Maja noorteruumis, millest kõiki aktsionäre palutakse lahkesti osa võtta.

Päevakorras:

1. Koosoleku avamine ja rakendamine
2. Tegevus ja majanduslikud aruanded
3. Tegevuskava ja eelarve
4. Valimised
5. Koosolekul algatatud küsimused
6. Läbirääkimised.

Kui ettenähtud kellaajaks kvoorumi kohal ei ole, siis peetakse koosolek üks tund hiljem, vaatamata kokkutulnud osanikkude arvule.

Neil aktsionäridel, kes soovivad peakoosolekust osa võtta volituse alusel, on võimalik oma aktsiate hääli ülekanda mõnele teisele aktsionärile vastava volituse kaudu.

Lugupidavalt

N. Valge — Esimees
K. Marley — Sekretär

KINDLUSTUSED

H. KIRIK
Insurance Agency

KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

Mõnede läänеriikide vaatlejate arvates on saatkonnaametnike terroriseerijad puhtad ja õiged mehed — islamile pühendunud üliõpilased, kes järgnevad kuulekalt revolutsiooni juhile ajatollah Khomeinile. Kalkuleeritakse, et ka Khomeini ise on samal arvamisel, kuna ta on seni ajani andnud oma tugeva toetuse umbes 400—500 noorele terroristile, kes on seni näkku naernud Liitunud Rahvaste Organisatsiooni esindajatele ja rahvusvahelistele õigustele — lühidalt kogu maailmale. Nad on aastatelt noored — 20 kuni 30 aastased — ja umbes 30 protsenti neist on naised. Mainitakse, et nad räägivad haritud inimeste keelt millest järeldatakse et nad on üliõpilased.

Iraani ja lääne diplomaadid Teheranis mainivad, et terroristid on mitmesuguste poliitiliste vaadetega, mis ulatuvad anarhismist kuni islami fundamentalismi. Vaatamata sellele, et nad kasutavad marksistlikku terminoloogiat, eitavad terroristid, et nad on marksistid.

Terroristide senised sammud näitavad, et nad on puhtakujulised kommunistid, kes opereerivad Moskva näpunäidete järele Ühendriikide ja Iraani vahelise pinevuse suurendamiseks. Seda kinnitab nüüd ka Ühendriikide õhujõudude luureosakonna endine ülem kindral George Keegan, kes mainis Londoni ajalehele „Daily Telegraph'ile", et Ameerika saatkonnahoone vallutanud „üliõpilased" on tegelikult N. Liidu KGB poolt väljatreenitud terroristide eliitgrupp. Nende treeninguks investeeris Moskva 150 miljonit dollarit kullas, mille kohta kindrali andmetel on ümberlükkamata tõendeid.

AMI

Skautmasterite laulukoor esinemas nende 30. aastase juubeli koondisel. Vasakult E. Runge, J. Lepp, H. Paara, E. Kiilaspea, H. Kivi, J. Roos, A. Käärid ja L. Pihlberg, klaveril koorijuht ja saatja G. Mitt.
Foto: Vaba Eestlane

Arvo Pärt elas Eestis „sisemises emigratsioonis"

Kommunistlik bürokraatia tegi helilooja loomingu esitamiseks igasuguseid takistusi

NEW YORK (Vaba Eestlane) — Eestlasekond Läänes on käesoleval aastal kodumaalt saanud tõhusa täienduse kultuurilises osas kahe kõige silmapaistvama kaasaegse eesti muusiku — dirigendi Neeme Järvi ja helilooja Arvo Pärdi — väljapääsemisega nõukogude võimu alt. Neeme Järvi on juba leidnud ulatuslikku rakendamist Ameerika Ühendriikide parimate sümfooniaorkestrite juhatamisel ning ta on tihedas kontaktis ka ameerikas elavate eestlastega. Arvo Pärt on esialgu jäänud peatuma Viini. Heliloojana on tal raskem Läänes läbi lüüa, kuid ta pole rahvusvahelistes muusikaringkondades sugugi mitte tundmatu ja küllap tema helitöid hakatakse edasipidi kõikjal mängima.

Arvo Pärti, kes on sündinud Paides 1935. aastal ja lõpetanud Tallinna Riikliku Konservatooriumi H. Elleri õpilasena, peetakse Eduard Tubina järel teiseks kõige silmapaistvamaks eesti heliloojaks. Ta loomingut on juba esitatud mitmetel kordadel nii Euroopas kui Ameerikas. Hiljuti andsid Arvo Pärt ja ta abikaasa Elenora pikema intervjuu Radio Liberty (Vabadusraadio) eestikeelsetele saadetele, millest alljärgnevalt esitame ulatusliku kokkuvõtte.

Eestist äratuleku põhjustest rääkides jäi Arvo Pärt napisõnaliseks. Lahkumissoovi olevat tekitanud sealne olukord tervikuna.

Selles olukorras puutub kunstnik sageli kokku organisatsiooniliste ebameeldivustega, mis segavad ja tõmbavad kõrvale loomingulisest tegevusest ning nõuavad palju energiakulu ja tervist. Oma praeguse vahekorra kohta kodumaaga ütles Arvo Pärt: „Piirid, need seinad, mis eksisteerivad Ida ja Lääne vahel, ei ulatu taevani. Tahaksin, et suudaksin olla neist kõrgemal et suhtlemine toimuks kõrgemal pinnal kui need tõkked, tahaksin, et säilitaksin hingelise rahu, mis mul seal oli olemas, sooviksin, et see rahu suureneks veelgi."

Lähemalt peatus neil probleemidel Eleonora Pärt.

Tema sõnadest selgus, et kodumaa kultuurielus on rida tõkkeid ja kitsaskohti.

Üldiselt esitati Arvo Pärdi töid palju, kusjuures initsiatiiv tööde esitamiseks tuli altpoolt — muusika interpreetidelt. Iga uus Pärdi helitöö oli nende poolt oodatud ja otse haarati käest. Siin aga tekkiski konflikt, kuna nõukogude kultuurielus on tavaks dikteerida asju ülaltpoolt. See tekitas pinge ka Heliloojate Liidus või mõnes muus loomingu kontrollimise ja suunamisega tegelevas organisatsioonis, kuna kardeti, et Pärdi loomingu esitamine hakkab kontrolli alt välja libisema.

Tööle hakkasid varjatud mehhanismid eesmärgiga Pärdi loomingu levimise protsessi pidurdada. Algasid igasugused keelud.

Keelati ära teatud artiklite ilmumine ajakirjanduses, keelati reisimist välismaale, keelati mõne kontserdi või muu ürituse läbiviimine.

Eleonora Pärt juhtis tähelepanu nähtusele, mis suuresti piirab nõukogude kunstielu. Selleks on sisemine enda tsensuur, loovisiku harjumuslik arvestus lubatu ja lubamatuga, mis sarnaneb välja jahmatamapaneva perfektsuseni, reageerides ja selekteerides juba alateadvuses. See on suurim kahjustus, mis kunstiinimese hingele juhtuda võib.

Viimaste aastate jooksul on Arvo Pärt kirjutanud rea töid, mis on seotud religioosse temaatikaga. Neid ei ole seni kusagil esitatud ega kirjastatud. Palju töid on aga eespoolmainitud sisemise enesetsensuuri tõttu jäänud hoopis kirjutamata, ja sellest on äraütlemata kahju!

Faktiliselt elas Arvo Pärt kodumaal n.ö. sisemises emigratsioonis.

Ta ei võtnud osa ühiskondlik-poliitilisest elust Nõukogude Eestis ega olnud vajalikul määral nõukogude kodanik.

Helilooja tegeles oma alaga — heliloominguga, milleks tema iseloom ja temperament nõudis vaikust ja enesessesulgunud eluviisi, eraldiolemist.

Üheks eredamaks sündmuseks Eesti kultuurielus viimastel aastatel oli Pärtidele 1978. a. novembris Tallinnas toimunud kaasaegse ja vana muusika festival, mille algatajaks oli keskaegset ja renessaanssi muusikat propageeriva ja esitava muusika-ansambli „Hortus Musicuse" juht Andres Mustonen. Sooviks oli sel festivalil pakpuda just nende heliloojate teoseid, keda Nõukogude Liidus on tavaliselt vähe kuulda, nagu poola moodne komponist Krizstof Penderecki (kes on rahvusvaheliselt saanud viimasel ajal laialt tuntuks), nõukogude enda modernistid Valentin Silverstrov, Schnittke, Denissov ja teised.

Festivali raames toimus ka Arvo Pärdi „Itaalia kontserdi" esiettekanne. Samuti kanti ette Arvo Pärdi üks enim tunnustust pälvinud helitöid „Tabula rasa::.

Festivali õhkkond oli olnud erakordselt elav ja ülev: viimseni väljamüüdud saalid, publiku soe reaktsioon, kogu linnas oli tunda tõelist festivalihõngu.

Ka ajakirjandus reageeris vaimustatult. Aga kogu selle meeldejääva ja kordaläinud muusikasündmuse resultaat on pradoksaalne — tõenäoliselt ei toimu taolist festivali Tallinnas enam edaspidi. Sellistele keskpärasuse raamidest väljaulatuvatele kultuurisündmustele pole nõukogude süsteemis lihtsalt kohta.

Siin kohal veel üks sobiv näide. Kaksteist aastat tagasi valmis Pärdil kompositsioon „Credo" — teos sümfooniaorkestrile, klaverile ja segakoorile. Selle tekstiline osa on võetud evangeeliumist ja on ladinakeelne. „Credo" esiettekanne toimus Estonia kontsertsaalis ja õnneliku juhuse tõttu enne kui seda vastavates instantsides saadi läbi kuulata ja heaks kiita. Kümneminutilist ettekannet korrati publiku vaimustatud nõudel veelkord. Kui see jäi ühtlasi „Credo" viimaseks esituseks. Järgnes skandaal. Alles pärast esitust saadi kõrgemal pool aru, et midagi niisugust ei tohi üldse kõlada Nõukogude Liidus.

Pärdil soovitati seda kompositsiooni üldse mitte kellelegi näidata.

Selle ostmisest riigile polnud muidugi juttugi, olgugi et helilooja oli töötanud teose kallal ligi kaks aastat.

Arvo Pärt kuuletus antud eeskirjadele ja nii lebas „Credo" kümme aastat lauasahtlis, olgugi et selle esitamine oli olnud eesti muusika- ja kultuurielu üks väljapaistvamaid sündmusi, nagu seda tõestas ka tookordne uusaasta-eelne ringvaatepeegel publiku hulgas, samuti mitmete kultuuritegelaste kiitev hinnang.

Möödus kümme aastat ja Pärt otsustas nimetada „Credo" ümber „Fantaasiaks" ning leidus julge inimene, kes oli valmis teost esitama. Selleks oli Gruusia dirigent Kahidze Tbilisis. Ning reaktsioon oli hämmastav — äkki avanesid kõik uksed, teose esitus jäädvustati telefilmina, tekkis kava luua sellele Pärdi muusikale balletilavastus jne.

Need plaanid jäävad nüüd pärast Pärdi lahkumist muidugi realiseerimata, sest nüüd soovitakse Nõukogude Liidus Pärdi muusika unustusse vajumist.

Nagu eelnevast nähtub, on suhtumine kunstiloomingusse Nõukogude Liidus paradoksaalne ja mähitud igasuguse bürokraatia võrku. Eleonora ja Arvo Pärdi Vabadusraadiole antud intervjuus oli veel mõndagi huvitavat, mida esitame teises, järgnevas artiklis.

Eesti õigeusulised said Stokholmis omale kiriku

STOKHOLM — Seoses uue allmaaraudtee haru ehitamisega Stokholmis Kungsträdgårdeni alla, tekkisid Jakobi kiriku kabeli müüridesse praod ja hoone kasutamine keelati ohtlikkuse tõttu. Teatavasti oli see kirik Stokholmi Eesti Apostliku Õigeusu koguduse koduks. Kolm aastat on kogudus olnud koduta, kuid nüüd on asi positiivselt lahenenud. Eestlased saavad oma kasutamiseks Hornsgatanil Maria Magdalena kiriku kõrval asuva kabeli, kus vahepeal tegutses kreeka kogudus. Kontrakt on sõlmitud ja pühapäeval, 16. märtsil toimus metropoliit Paulose poolt kiriku pühitsemine piduliku jumalateenistusega.

Stokholmi koguduse hingekarjane on ülemvreester Nikolai Suursööt, kes on ühtlasi ka Eesti Apostliku Õigeusu kirikuvalitsuse (sinodi) esimees.

„Olukord on kriitiline, kuid mitte lootusetu"

Eesti Vabariigi aastapäev San Franciscos

SAN MATEO, Kalifornia — Siinses San Francisco eeslinnas toimus 23. veebr. E.V. 62. aastapäeva tähistamine rohkearvulise eestlaste osavõtul, kes tulid kokku paljudest Põhja-Kalifornia linnadest. Keegi oli välja arvestanud: kui see kokkutulek leidnuks aset Tartus, siis saalis olnuks külalisi Tallinnast, Narvast, Petserist ja Saaremaalt — koorijuht tulnuks Rakverest, peakõneleja koguni Indiast. Kaugused ei näi olevat ületamatud lääneranniku eestlaste omavahelise läbikäimise viljelemisel.

Avasõna ütles San Francisco Eesti Seltsi esimees Peeter Grüner. Järgnes palvus abipraost Karl Lippingult. Peakõnelejat Juhan Simonsoni tutvustas ERKÜ peavolinik Põhja-Kalifornias Heino Jõgis. Juhan Simonsoni pikk kõne käsitas peamiselt meie praegust poliitilist seisundit maailma probleemide lahendamise ahelas. Nagu oleme võinud kogeda, hakkab moodsa ajastu maailma poliitiline ajalugu peale alles II maailmasõja lõpuga. Mis sündis enne seda on unustatud.

Keskmise ameeriklase teadmised ajaloos, maateaduses ja välispoliitilistes sündmustes on äärmiselt piiratud.

Ligemale 70% Ameerika elanikkonnast ei oma mingeid isiklikke mälestusi II maailmasõja perioodist See asjaolu raskendab meie selgitustööd.

Rajame oma tegevuse nii vabadusvõitluslikul, kultuurilisel kui ka organisatsioonide tegevuse pinnal realistlikule ja praktilisele alusele ja pikemaajalisele perspektiivile. Meil tuleb tõenäoliselt seista veel palju aastaid võitlusväljakul. Olukord on kriitiline, kuid mitte lootusetu. USA eestlaskond on siiski veel küllaldasel määral aktiivne ja elujõuline.

Eestlane Lääneranniku ja Venemaa lagendikel peab kõigile raskustele vastu. Kohustus vastu pidada lasub ka meil vabas maailmas.

Meie peame olema ja jääma tugevateks ja väärilisteks kaasvõitlejateks kodumaa eestlastele, eriti seal üleskasvavale noorsoole.

Eestlane kodumaal soovib meiega kontakte, kuid mitte sarnaseid, mis teenivad nende orjastajate ülesandeid. Eestlane kodumaal loodab, et suhtume arusaamise ja tolerantsusega nende komplitseeritud olukordadesse. Eestlane kodumaal on ja jääb meie parimaks liitlaseks.

Järgnevalt tõi tervitusi eestlastele Põhja-Kalifornia Läti Seltsi esimees Ojars Celle. Leedu rahvusgrupi nimel rääkis Romas Tervydis.

Aktuse kontsertosas esimese numbrina San Francisco Segakoor Paul Maidre juhatusel kandis ette Ernesaksa „Mu isamaa on minu arm".

Mitmed saalis, kes on kodumaal käinud ja teavad mida see laul kodu-eestlastele tähendab, jälgisid etkannet püstiseistes. See oli laulu debüüt Põhja-Kalifornias — võibolla tervel lääneranikul. Koor laulis veel Türnpu „Tervitus", Vettiku „Ei iialgi" ja Võrgu „Isamaale". Nooruk sopran Liisa Vahur esitas ühe meeleolulaulu inglise keeles. See oli tema debüüt rahvusgrupile ja teenis tugeva aplausi.

Tamara Säädus deklameeris Marie Underi „Mälestus ja tõotus" ning Juhan Liivi „Kui tume veel kauaks". Lõpuks pianist Paul Zawilski mängis meisterlikult Schuberti ja Chopini loomingust.

Aktusele järgnenud hoogsa peo raames viidi läbi Miss ESTO-80 kandidaadi valimine. Põhja-Kalifornia eestlased otsustasid kaunitari Anne Juurma kasuks.

Anne on 18-aastane ja väga mitmekülgsete huvide-annetega. Ta laulab, mängib mitmeid pille, isegi orelit. Spordinoorena on ta väga hea ujuja. Keskkooli lõpetajana sel aastal üks parimatest õpilastest omas klassis. Ta on San Francisco Eesti kooli kasvandik ja viimastel aastatel samas koolis õpetaja nooremate.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$35.—	$38.—
Poolaastas	$19.50	$21.—
Veerandaastas	$10.50	$11.—

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$56.—	$61.—
Poolaastas	$30.50	$32.50
Veerandaastas	$16.—	$17.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $72.—, poolaastas $36.—, veerandaastas $19.—

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 45 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:

VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „ ...“

19 . Tellimise katteks lisan $ ..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

LAHKUS MEIE ARMAS SÕBER

ERICH KALJOT

Leinavad kurbuses

RAHEL RUDOLF
RIINA TEET
TIINA UDO
JULLA
SILVIA

ARMAST SÕPRA

EDUARD AMAN'i

mälestab leinas

E. NÕU abikaasaga

MEIE KESKELT LAHKUNUD

JUHAN PALLOP'it

mälestame sügavas leinas

EESTI ÕIGUSTEADLASTE ÜHING KANADAS

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastaktimnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director
723 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ⊕ 489-8062

Platoni orden Klaudia Naelale

STOKHOLM (EPL) — Seoses 60-nda sünnipäevaga austas Stokholmi eesti ap. õigeusu Nikolai kogudus oma kanaaegset koorijuhti Klaudia Naela, kellele koguduse jumalateenistusel üle anti EAÕK Sinodi poolt annetatud piiskop Platoni ordeni II järgu mälestusmedal truu kirikutöö eest.

Klaudia Nael tuli a. 1961 kirikukoori juhtima ülemdiakon Mihkel Suursöödi järglasena, kes oli tuntud koorijuht juba kodumaal Tallinna katedraalkirikus. Kuna laul on ortodoksjumalateenistuse oluliseks osaks, siis võttis juubilar endale tookord raske ja vastutusrikka ülesande. Ta on sellega hästi toime tulnud otse väsimatu tööga. Koorijuhti nägi temas kodumaal juba Petseri vaimuliku seminari juhataja ülempiiskop Nikolai Leisman, kes tundis tema erakordseid lauluvõimeid ja absoluutset kuulmist muusikas. Seminaris õppis tema hilisem abikaasa, ülempreester Arkadi Nael, kes Stokholmis viie aasta eest suri.

Pärast jumalateenistust toimus käärkambris vastuvõtt, kus Klaudia Naela austati kõnedega ja sooviti palju aastaid koguduse kui ka sinodi esindajate poolt.

USA poksimeeskond hukkus Poolas

VARSSAV — Poolas Varssavi lennuvälja lähedal kukkus mööda nud reedel alla Poola lennufirma LOT'i reisilennuk, mis oli saabunud 87 reisijaga ja meeskonnaliikmega pardal New Yorgist. Kõik lennukis olijad said silmapilkselt surma. Hukkunute hulgas oli ka Ühendriikide 14-liikmeline poksimeeskond, kes pidi Poolas kaks võistlust pidama. Peale poksijate ja nende esindajate oli lennukis veel kaheksa ameeriklast, 42 poolakat, neli venelast ja kolm läänesakslast. Hukkunud lennuk oli vene Iljushin tüüpi neljamootoriline lennuk, mille allakukkumise põhjused on selgitamisel.

Suri Soome luureülem Eesti Vabadussõjas

21. jaanuaril suri Espoos Helsingi lähedal 87-aastasena erumajor ja ajakirjanik Rainer Sopanen, kes oli Soome idaluure ülemaks Eesti Vabadussõjas. Oma rahvuslikku konspiratiivset tegevust alustas ta juba noore üliõpilasena. Ta oli üks Soome nn. jäägriliikumise asutajaist ja organiseerijaist, kes tulid Soome Vabadussõja alul kodumaale ja andsid olulise panuse sõjas. Hiljem aga soome kõrgemate ohvitseridena olid nad oluliselt mõõduandvad Soome kaitse organiseerimisel.

Sopanen alustas luureohvitseri karjääri Soome Vabadussõjas 1918. a. ning täitis samasuguseid ülesandeid ka Eesti Vabadussõjas 1918—1920, Soome Talvesõjas 1939—40 ja Jätkusõjas 1941—45. Talvesõjas oli ta raadioshifrite deshifreerimiseks asutatud osakonna ülemaks Ida-Soomes.

Ajakirjanikuna oli ta soome päevalehe Uusi Suomi välisosakonna toimetajaks, millisele kohale jäi, väljaarvatud sõjaaastad kuni pensionile minekuni 1962. Oma töö kõrval oli ka Agence France Pressi kirjasaatjaks Soomes.

Ta on alati olnud huvitatud eesti ja teiste hõimurahvaste saatusest, näidates abivalmidust just eestlastele. Tal oli mitmekülgne keeloskus, laialdased teadmised mitmesugustel kultuurialadel, eriti muusikas ja kirjanduses. Ta tundis ka kuni oma viimsete elupäevadeni elavat huvi rahvusvahelise poliitika vastu

KIRIKUD

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS
817 Mt. Pleasant Rd., Toronto
M4P 2L1. Kiriku tel. 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto
M4N 1L8, tel. 483-4103.

EVANGELISATSIOONI TEENISTUS kolmapäeval, 19. märtsil kell 7 õhtul. Kõneleb Toomas Ratnik.

TÄISKOGU KOOSOLEKU JUMALATEENISTUS pühapäeval, 23. märtsil kell 11 hommikul. Laulab Noortekoor Lootus Rosemarie Lindau juhatusel. Solist Margit Viia. Piiblitund kell 10 hommikul. Pühapäevakool kell 11 hommikul. Pärast jumalateenistust koguduse täiskogu koosolek.

PALMIPUUDE PÜHA KONTSERT-JUMALATEENISTUS pühapäeval, 30. märtsil kell 11 hommikul. Esinevad solist Rosemarie Lindau ja Lindaude kvartett.

MUSICA DIVINA JA MUSICA VIVA KONTSERT pühapäeval, 30. märtsil kell 6 õhtul. Juhatab Lembit Avesson.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisipäeviti ja neljapäeviti kl. 6—8 õhtul.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
562 Jones Ave., Toronto 6, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto 6, Ont.
Tel. 463-6223

Pühapäeval, 23. märtsil kell 11 hommikul JUMALATEENISTUS. Kõneleb jutl. E. Saraoja. Lauluettekandeid.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja Allan Laur,
141 Clark Ave., Unit 50 Thornhill, Ont. L3T 4P4. Tel. 889-8173.

Laup., 22. märtsil kell 7 õ. PIIBLITUND.

Pühap., 23. märtsil kell 1.15 p. pühapäevakool lastele ja täiskasvanuile. Kell 2 p. JUMALATEENISTUS, kõneleb dr. Allan Laur, laulab naiskoor.

Teisip., 25. märtsil kell 7 õ. PALVEÕHTU.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
10 Lamport Ave., Apt. 307
Toronto 5, Ont. M4W 1S6
Tel. 961-8391.
"VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühap., 23. märtsil kell 10.15 homm. pühapäevakool, kell 11.00 JUMALATEENISTUS, kõneleb dr. E. Mänd, naistrio.

Kell 6.00 õhtul KUULUTUSKOOSOLEK. Kõneleb dr. E. Mänd, noorteorkester, solist M. Krabi.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
Toronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Cresc.
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

Pühap., 23. märtsil KONTSERT-JUMALATEENISTUS kell 11 homm. (vahetatud kellaaeg), Minneapolise ülikooli noortekoor ja ansambel, juhatab Carolyn M. Mawby.

Pühap., 30. märtsil PALMIPUUDEPÜHA JUMALATEENISTUS kell 11 homm.

Reedel, 4. aprillil SUUR REEDE JUMALATEENISTUS kell 4 p.l. Armulaud. Laulab koguduse segakoor, solist Lydia Kööp.

Suur Reedel Eesti Üliõpilaste Seltsi 110. aastapäeva tähistamine kell 7 õ. Teenivad pastorid U. Petersoo, T. Nõmmik ja A. Taul.

ÜLESTÕUSMISPÜHA JUMALATEENISTUS kell 11 homm. Solist.

ÜLESTÕUSMISPÜHA INGLISKEELNE JUMALATEENISTUS kell 9 homm.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisip. ja neljap. 6—8 kiriku käärkambris.

Veebruari viimasel pühapäeval toimus Toronto Eesti Baptisti kirikus juubeliaasta viies muusikaõhtu, kus üheks laulugrupiks oli T.E.B.K. Segakoor, keda näeme laulmas T. Kirvese juhatusel.
Foto: Ilme Lillevars

Muusikaajalooline kontsert

Minneapolise ülikooli segakoor esineb Vana Andrese kirikus

23. märtsi hommikuse jumalateenistuse pühendab Vana Andrese kogudus taas helikunstile. Värskelt nauditi ühe Torontos tegutseva ooperitrupi lauluvõimeid. Eelseisev tuleb meile külla hoopis kaugemal: naaber-riigist — Minneapolises tegutseva ülikooli muusikaajalooga tegutsev segakoor ja ajaloolised instrumendid. Ansamblit juhatab Karolyn M. Mawby.

Külaliskoori ja -ansambli kontserdi sisu on põhjalikult erinev novembris esitatud värskest sümfoonilisest eesti vaimulikust muusikast ning äsjasest vokaal-solistide kontserdist.

Seekordne kontsert läheb tagasi muusika ajalukku ning vaatleb heliloomingut nii, nagu ta esines 13. kuni 17. sajandini.

See heliline ekskursioon sisaldab heliloojate töid, mis omal ajal on olnud kas suuna andvaks või lausa kooli loovaks.

Kontser on organiseeritud kolmes tsüklis — iga tsükkel keskendub muusikaajalooliselt defineeritavasse stiiliperioodi.

Aastal 1320 ilmub teos „Ars Nova", mis põhjalikult puudutab tolleaegset arusaamist heliloomingust kui kunstivormist. Rea uute väärtuste kõrval arendab „Uus kunst" edasi rütmi probleemi. Senise püha kolmainsusega sümboliseeritud kolmeosalise taktimõõdu kõrvale tuuakse ka kahe- või neljaosaline. Imitatsioon, mis juba „Ars antiqua" perioodil tõsiselt arenes, kasvab tulipunkti. Selle perioodi ilmestamiseks pühendab külaliskoor rea helitöid.

Nn. Madalmaade kool on teiseks perioodiks, mida külalisansambl võtab vaatluse alla.

Seda perioodi loetakse aastast 1400 kuni 1500.

Toetudes „Ars Nova" printsiipidele, arendatase siin lõplikult välja neljahäälsus. Tänapäevamõisteline kolmkõla omab selge positsiooni. Samuti julgevad heliloojad ühes helitöös liikuda ühest stiilimaitsest teise — vihjates helikunsti dramaatilistele väljendusvõimalustele. Ja lõpuks — sellel ajastul kujuneb lõplikult välja muusikaline „kirjavahe-märk" — kadents.

Nende tehniliste vahendite kaasabil kõlab 15. sajandi muusika meile tublisti „tänapäevasemana" kui varasem.

Viimases kontserdilõigus vaatleb külalis-ansambel muusikat pärinevana nn. varasest barok-ajastust.

Selle perioodi iseloomustavamateks joonteks on ilmaliku muusika esiletungimine. Senise vokaalmuusika kõrvale astub suure võistlejana ka instrumentaalmuusika. Instrumentaalmuusikas sõna — teksti ära langemise kaasabil otsib heliloming otsekohe taga puht-muusikalisi väljendusvorme.

Otse sama protsessi ajal toimub veel teine murranguline liikumine helikunstis: ikka jõulisemalt astub esile kolme elementi — kirjandust, lava ja muusikat — ühendav uus vorm: ooper.

Ooperi kaudu avatakse mitu uut suunda, eriti homofoonilise stiili ja instrumentaalmuusika suunas.

Pühapäeval, 23. märtsi hommikusel jumalateenistusel on Vana Andrese kirikus võimalik kaasa elada inimliku inspiratsiooni ja muusikalise maitse arengukäigule läbi kolmesaja aasta. Ta algab päevilt mil Maarjamaa oli juba kindlalt saksa ristirüütlite kontrolli alla saadud ja lõpeb muusikalise maitsega aegadest, kui Gustaf Adolf ning Wallenstein Euroopas usu küsimuses lahinguid löövad.

Minneapolise ülikooli koor saabub siia eestlase dr. Joh. Talli kaudu, kes võttis kontakti dr. R. Toiga.

Maailmaorganisatsioon eesti lauljaile?

STOKHOLM (EPL) — Eesti Lauljaskond Rootsis esinduskogu koosolek toimus 17. veebruaril Stokholmis. Koosolekust võttis osa 11 esindajat, volitustega esindati kolme laulukoori. Koosoleku juhatajaks valiti Aksel Timoleon (Eskilstuna Eesti Segakoor) ja protokollis Erna Klemmer.

Tegevusaruandest selgus, et Eesti Lauljaskond Rootsis on tööta nud täispinge all ESTO-80 laulupeo ettevalmistamisega. Revisjonikomisjon leidis majandusliku asjaajamise olevat eeskujulikus korras. Aruanded kinnitati ühel häälel.

Eesti Lauljaskond juhatus valiti tagasi ühel häälel koosseisus: esimees Jüri Raid, liikmed Erna Klemmer, Maks Lääs, Elise Truuvet ja Viktor Marvet.

Esinduskogu koosolek tegi ettepaneku ESTO-80 ajal kokku kutsuda Eesti lauljate organisatsioonide esindajad ülemaailmse lauljate organisatsiooni loomiseks. Arvestades tulevasi laulupidusid ja eriti ülemaailmseid Eesti päevi, kergendaks sellise üldorganisatsiooni loomine ürituste korraldamist ülemaailmses ulatuses.

Massimõrvar elektritoolile

CHICAGO — Ühendriikides, Chicagos, mõistis vandekohus surma 37-aastase homoseksuaali John Gacy, kes on Ameerika kõigi aegade suurim massimõrvar, kuna ta tappis 33 noorukit, kellede laibad leiti tema maja alt ning lähedal olevast jõest. Kohtunik määras surmaotsuse täitmise päevaks elektritoolil 2. juuni, kuid mõrvaril on võimalus veel edasikaebust esitada.

EESTI KODUS
50 Old Kingston Rd.

toimub KRISTUSE KANNATUSAJA jumalateenistus pühap., 23. märtsil kell 7 õ. Teenib õp. E. Pähn. Teenistus kaunistab soololauludega prl. Margit Viia.

Gaidlusel on täita . . .

(Algus lk. 1).

See vaim on võõrsil osalt kadunud. Tuleb austada neid, kel on aega noorte juhtimiseks. „Hüüaksin teile, olge noored alati valmis", millele kogu gaidpere üksmeelselt vastas: „Alati valmis".

Järgnevas aktusekõnes Hilja Kuutma vaatles gaidluse tähendust sõprustunde süvendajana, kasvatajana ja eestlaste puhul ka rahvuse säilitajana. (Toome kokkuvõtte tema kõnest meie ajalehe ühes järgmises numbris).

Kaks gaidigeneratsiooni, endine gaid Mare Ratas-Westerblom koos tütre Sarinaga mängisid viiulidueti, klaveril saatis Ene Ratas-Christie. Hellakeste koor laulis laulu mida Ingrid Kütt saatis klaveril.

Järgnevate tervituste osa avas Eesti Vabariigi aupeakonsul I. Heinsoo, öeldes et eesti gaidlus on Eesti Vabariigi tütar, selletõttu Eesti Vabariigi esindajana on tal heameel seda tütart tema 60-ndal aastapäeval tervitada.

Gaidlus on eesti noore eneseteostuse leidmine paguluses, aga ka rahvuslik missioon noorte eesti kultuuri ja rahvuse hoidmiseks. Suur on juhtide armastus oma vabast ajast eesti nooruse kasvatamiseks. Ta avaldas neile tänu ja soovis õnne ning edu ja armastust, kuni kord oleme vabas Eestis vabade gaididena.

Järgnevalt tõid tervitusi T.E. Skaudisõprade Seltsi esimees L. Pikkov, Eesti Skautmasterite Kogu esimees E. Soomet, Eesti Skautide Maleva poolt tervitas S. Kask, kinkides gaidmalevale Kanada lipu, mida gaididel olevat vaja. Montreali Kalevi skautide ja Virve gaidide poolt saadeti Eesti laualipp, kuna H. Mitti mastersingerid laulsid kaks kunagist laagrilaulu.

Naabermaa Läti gaidide tervituse andis edasi läti peagaid M. Vilks, ukrainlaste poolt Christine Baulabash, EKN, Eesti Sihtkapital Kanadas ja

T.E. Täienduskoolide poolt tervitas H. Lupp, tehes avalikuks, et Elmar Paju on pärandanud gaididele $750, mis lähemal ajal üle antakse.

T.E. Ühispanga tervituse ütles president V. Ernesaks, T.E. Maja poolt president N. Valge, T.E. Seltsi poolt juhatusliige J. Terts ja E. Pensionäride Klubi poolt esimees Frieda Terts, nagu mitmed eelmised, oli ka neil tervitajail soovidele kaasa lisada kinnine ümbrik.

Kirjalikud tervitused oli saatnud USA Gaiderite Kogu juht Linda Leibak, USA gaidmaleva juht Urve Põhi, piiskop K. Raudsepp, EAK esimees A. Sepa, Montreali Eesti Täienduskooli poolt Hilja Teose, skm Ella Jostman St. Catharines'ist, A. Haavaniit Floridast ja Eesti Rahvusteater.

Õed Anne, Ellen ja Kai Tüllid esitasid kolmekesi Anne poolt koostatud gaidi- ja rahvusainelise luulepõimiku. Vanemgaidide koor laulis neli laulu G. Mitti juhatusel ja klaverisaatel ja siis teadustaja Siiri Lepp tänas kõiki sõpru, tervitajaid, toetajaid, misjärel aktus lõppes Eesti hümniga.

Järgnevalt pakuti gaidipere poolt sünnipäevakohvi ja kooke.

muusikaõhtu,

Ilme Lillevars

Miss ESTO-80 Kanada esindaja valimine

Sihtasutus Eesti Päevad Kanadas patronaazhi all tuleb Miss ESTO-80 Kanada esindaja valimine 10. mail, k.a. T.E.R.R. Kungla Maiballil. Valitud esindaja saadetakse Stokholmi, kus valitakse Miss ESTO-80 osavõtvate maade esindajate hulgast.

Kandideerida võivad kõik Kanadas elavad 18—25 aasta vanused eestisoost (vähemalt üks vanematest peab olema eestlane), vallalised neiud. Eeltingimuseks on eesti keele valdamine nii sõnas kui kirjas. Üksikkandidaatide kõrval võivad ka eesti organisatsioonid üle Kanada esitada omapoolseid kandidaate, kes on nende poolt kohalikult valitud. Üksikkandidaatidel on vajalik kaks soovitajat (vanemad, sõbrad, organisatsioonide juhatuste liikmed, j.t.).

Valitud Miss ESTO-80 Kanada esindajale võimaldatakse tasuta lend „Põhjakotka '80" Stokholmi, kus ta viibib ESTO-80 Peakomitee külalisena Eesti Päevade kestvusel. Teistele kandidaatidele loodetakse välja anda väärtuslikke auhindu ja mälestusesemeid.

Kandidaatidel palutakse registreerida kuni 15. aprillini k.a. kirjalikult, ära märkides nimi, eesnimi, sünniaeg, haridustase, aadress ja telefoni number. Lühike eestikeelne elulookirjeldus ja tegevus eesti organisatsioonides on vajalik. Sooviavaldusele palutakse lisada foto (võimalikult värvifoto).

Sooviavaldused saata: Miss ESTO-80 Korraldavale Toimkonnale 58 Bellbury Crescent, Willowdale, Ontario M2J 2J2.

Skaudisõprade Seltsi tuluõhtu Hamiltonis

HAMILTON (VE) — Hamiltonis toimus möödunud pühapäeval kohe pärast jumalateenistust kiriku all saalis Skaudisõprade Seltsi näitemüük. Osavõtt oli võrdlemisi kesine, eriti noorema generatsiooni osas, kellele see tuluõhtu õieti oli mõeldud.

Loteriilaua juures polnud erilist tungi märgata nagu varematel aastatel, kuigi võite oli suurel arvul ja need olid kenasti lavale üles seatud. Dollarilised loteriipiletid müüdi ruttu läbi, sest võitudeks oli hulgaliselt käsitöid ja muud meeldivat.

Pärastlõuna avas H.E.S. Seltsi esimees H. Toomsalu, soovides kõigile mõnusat koosviibimist ja loteriilaua külastamist. Muusikalise kava eest hoolitsesid „Helletajad", kelle read on tunduvalt hõrenenud, kuid esinemine oli hea ja laulud lõbusad. Nad esitasid 5 laulu ja publiku suure aplausile ja kiitusele järgnes kaksikkeelne lisapala. Lauljaid saatis akordionil nende energiline juht O. Kopvillem. Õhtu lõpetas esimees tänusõnadega koosviibijatele, kes suhtusid heatahtlikult loteriidesse ja sellest saf siiski loodetud tuluõhtu noortele.

Kaks etnilist pidustust Torontos

Torontos toimuvad senise ühiste Karavani-pidustuste asemel eeloleval suvel kaks etnilist gruppide pidustust, kuna 14 etnilist gruppi on loobunud koos töötamast Karavani organisatsiooniga ning on loonud iseseisva organisatsiooni Ethnic Heritage Festival Association'i, kes korraldab eeloleval suvel oma pidustused Festival '80 nime all. Uue organisatsiooni juhid süüdistavad Karavani organisatsiooni ebademokraatlike võtete kasutamises ning oma majanduslike aruannete varjamises.

TULUMAKSULEHED
Vally Johanson
Helistada pärast kella 6 õ.
tel. 494-3147

Korralik eesti mees soovib tõsist
TUTVUST
keskealise naisega a. 50—60
Kirjad slt. ühes fotoga
„Lõbus lesk"

N. Eesti kultuurijuhid ei abista eesti kunstnikke

Neeme Järvi kritiseerib N. Liidu kultuurielu, kus soodustatakse ja ülistatakse ainult Moskva ja Leningradi kultuuriinimesi

NEW YORK (Vaba Eestlane) — Eestist käesoleval aastal väljapääsuloa saanud dirigent Neeme Järvi on leidnud Ameerika Ühendriikides juba laialdast rakendamist oma erialal. Oma debüüdi tegi ta 21. veebruaril, juhatades New Yorgi Filharmooniat tervet õhtut täitvas Sibeliuse kavas, mis hõlmas „Lemminkäineni tagasituleku", viiulikontserdi d-moll ja II sümfoonia. Arvustused New Yorgi kolmes suuremas ajalehes olid kiitvad ning igas arvustuses mainiti prominentselt, et Neeme Järvi pärineb Eestist. Kriitikute kirjutustest tuletati meelde ka Järvi hiilgavat esinemist möödunud aastal New Yorgi Metropolitan Opera's. Nii „New York Times" kui „Daily News" toonitasid, et Järvi andis Sibeliuse II sümfooniale omalaadse ja isegi revolutsioonilise tõlgenduse, mis erines varemkuulduist.

Juba nädalapäevad hiljem dirigeeris Neeme Järvi teist Ühendriikide esmaklassilist orkestrit, nimelt Philadelphia sümfooniaorkestrit, mida pikka aega juhatas maailmakuulus ungari päritoluga dirigent Eugene Ormandy. Kavas oli Weberi ooperi „Euryanthe" avamäng ning Mendelssohni IV ja Tshaikovski II sümfoonia. Kohalik suur päevaleht „Philadelphia Inquirer" avaldas vägagi kiitva hinnangu, üteldes muu hulgas järgmist:

„Eesti dirigent Neeme Järvi sooritas oma kohaliku debüüdi neljapäeval Philadelphia Orkestriga ja jättis sügava mulje kui individuaalseid ideesid omav kunstnik, kes on võimeline neid tõlgitsema mängijate kaudu."

Ja pärast kava tutvustamist edasi: „Järvi, pikakasvuline ja ameerika jalgpallimängija kehaehitusega, omab dirigeerimisviisi mis on lihtne ja otsekohene. Ta ei kasuta lavalisi efekte, kuid juhatab muusikuid täpselt. Nii nagu paljud Euroopst pärinevad dirigendid, kaldub ta mängima sümfoonilisi teoseid aeglasemalt kui ameerika publik sellega on harjunud, kuid see võimaldab suuremat tähelepanu detailidele".

Edasi vaadeldakse eraldi iga kavas olnud pala ning märgitakse tunnustavalt Järvi võimeid nende juhatamisel.

Märtsi algul oli Neeme Järvi juba dirigendipuldis Washingtoni Kennedy nimelises Kunstikeskuses, juhatades eespoolmainitud Philadelphia Orkestrit sama kavaga. „Washington Posti" muusikakriitik iseloomustas kontserti energilise ja briljantsena, kutsudes Järvi dirigeermistehnikat virtuoosseks ja filigraanseks. Mendelssohni sümfoonias olevat siiski tulnud ette ebaühtlusi tempos, kuid Tsaikovski sümfoonias tundus ta rohkem kodus ja orkester esitas selle kõrgetasemeliselt.

Seevastu üks pealinna teise suure päevalehe „Washington Star" kiitik polnud Järviga sugugi mitte rahul, kutsudes teda puiseks ja maneristlikuks dirigendiks, kes ei olnud sageli võimeline orkestrit valitsema. Eriti Mendelssohni tõlgendus olevat olnud masinlik ja isegi Tsaikovski esitamine tuim.

Selle kriitiku päris toorelt mahategev arvustus (jätame tsiteerimata mitmed hämmastavalt sihilikud ja pahatahtlikud väljendid) on seda imelikum, et täpselt sama kava eest sai Järvi kiita Philadelphia orkestri kodulinnas.

Kuid eks see näita, et kriitikutega on kunstnikel alati tublisti tegemist.

Igatahes kuuest Ühendriikide suurlehtede muusikakriitikust hindasid viis Järvit kui suurepärast muusikut ja ainult üks valas välja oma pahameelt. Järgmisena on Järvil ette näha San Francisco Sümfooniaorkestri juhatamine ning eelteatena tegi Järvi Washingtonis antud pressikonverentsil teatavaks uudise,

et 1981. aasta jaanuariks on ta sõlminud kokkuleppe kuulsa Bostoni Sümfooniaorkestriga mitmeks esinemiseks, kusjuures tuleb Ameerikas esiettekandele ka Eduard Tubina kümnes sümfoonia.

Washingtonis asetleidnud pressikonverentsil, mis peeti eestlastesse alati sõbralikult suhtuva USA Esindajatekoja liikme James Howardi patronaazhi all (Howard esindab Lakewoodi valimisringkonda New Jerseys) Kongressi büroohoones, puudutas Järvi muusikaelu olukorda Nõukogude Eestis.

Ta kritiseeris päris tugevalt kultuurielujuhtkonda N. Eestis, kes jätvat andekad ja talendikad eesti muusikud suures ulatuses oma koduvabariigi nelja seina vahele.

Selles omaette jäämises on suures osas süüdi N. Eesti kultuurijuhid, kes ei ole küllalt energilised seismaks heade eesti kunstnike eest Moskvas, kus põhilisi küsimusi otsustatakse. See tagasihoidlikkus tuleneb liigsest ettevaatlikkusest ja kartlikkusest Moskva ees.

Ja Moskvas endas pööratakse väga vähe tähelepanu teiste liiduvabariikide muusikaelu tutvustamisele rahvusvahelises ulatuses. Selles osas keskset positsiooni ja võimu omav riiklik kontserdibüroo Goskontsert ei ole üldse mitte kompetentne oma teadmistes muusikaelu kohta Eestis ja teistes mittevene liiduvabariikides.

Kui välismaalt saabuvad järelpärimised või ajakirjanikud ja muusikategelased Nõuk. Liitu, siis tutvustatakse neile ainult Moskva ja Leningradi muusikaelu, jättes Eesti kõrvale.

Ometi on Eestis, ütles Järvi, suur ja heatasemeline sümfooniaorkester, võimas laulupidude traditsioon, tugev ooperi- ja balleteteater ja terve rida rahvusvahelist tähelepanu pälvivaid heliloojaid ja interpreete.

Kas selline käitumine Moskva poolt võiks tähendada venestamispoliitikat, küsis üks ameerika ajakirjanik. Järvi vastas, et kui kõike seda, mis ta siin juba on ütelnud kokku võtta, siis võiks küll sellise järelduse tõmmata.

Järvi heitis Nõuk. Eesti poliitilisele ja kultuurilisele juhtkonnale ette asjatundmatust kultuuri- ja muusikaküsimustes.

Rõhku pannakse seal nõndanimetatud rahvakunstile ja massesinemistele, aga professionaalne muusika ja kunst peavad sageli jääma vaeslapse ossa.

Järvi kritiseeris seda suurt palgavahet, mis kehtib orkestriliikmetele Moskvas ja Tallinnas. Kui sümfooniaorkestri liikmed Moskvas saavad palka 500 rubla kuus, siis Tallinnas makstakse neile ainult 150 rubla kuus. Pealegi see väike palk on jäänud samaks 20 aasta kestel, kuid elukallidus on samal ajal suuresti tõusnud.

Samuti häiris Järvit asjaolu, et tema sümfooniaorkestri liikmed viidi käsukorras maale kartuleid võtma või heina tegema.

Ta ütles, et sellised korraldused muusikutele on tõesti kurioossed ja ei tule kasuks muusikale.

Vastates Associated Pressi korrespondendi küsimusele ütles Järvi, et üldse ei ole Nõukogude Liidus muusikainimestel võimalik teha vabalt seda tööd, milleks nad on kutsutud. Ülemääraselt palju aegu kulub igasuguste väliste ja poliitiliste probleemidega õiendamisele.

Järvilt küsiti ka, et kuidas tal õnnestus suhteliselt nii kiire ajaga Nõukogude Liidust välja saada. Dirigent vastas, et selle kohta puudub tal seletus.

Paljud otsused, mida tehakse N. Liidus, on imestamapanevad ja ebaloogilised, kusjuures asjade üht või teist pidi otsustamisel ei ole mingit selget põhjendust ega seletust.

Pressikonverentsil tegi kongressimees J. Howard teatavaks ka lähemaid üksikasju Järvide perekonna väljapääsemiseks kaasaaitamisest. Ta ütles, et möödunud detsembrikuus pöördus tema poole ta valimispiirkonnas elav pr. Virve Puström palvega kaasa aidata sugulase Neeme Järvi ja ta pere väljasaamisele Nõukogude Liidust ja immigreerimisele Ühendriikidesse.

Kuigi Järvid olid oktoobrikuus esitanud väljarännutaotluse Iisraeli, siis kuna nende vanem poeg Paavo vajab spetsiaalravi oma haigusele, siis on tähtis humanitaarsetel põhjustel, et nad saaks tulla kohe Ühendriikidesse. Kongressimees võttis koheselt ühenduse USA välisministeeriumiga.

Samuti kirjutas ta N. Liidu Washingtoni suursaadikule Anatoli Dobrõninile, paludes viimase abi vajalike väljaränNu viisade kiirendatud korras saamiseks.

Ühtlasi võttis kongressimees J. J. Howard ühenduse USA Immigratsiooni ja Naturaliseerimise Ametibüroodega Viinis ja Roomas, paludes nende abi Järvide kohaseks edasitoimetamiseks Ühendriikidesse. Sama palvega pöörduti ka USA suursaadiku poole Viinis, kes ka Järvide sinna jõudes kohe oma abi igakülgselt andis.

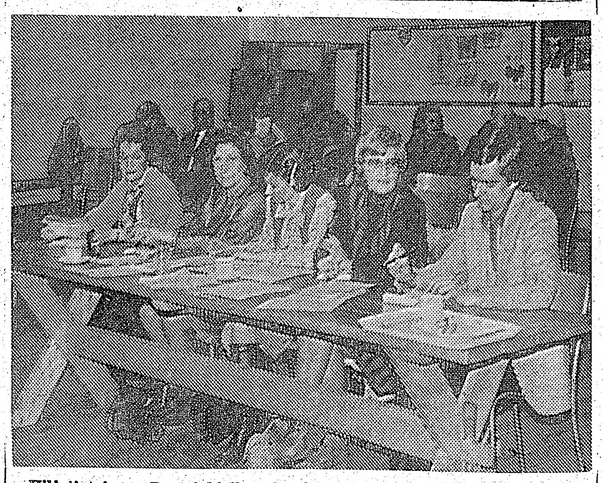

Hiljuti toimus Peetri kiriku alumises saalis eesti muusikavõistlus. Pildil vaade žüriile, vasakult Lydia Vohu (deklamatsioon), Irene Loosberg (laul), Inga Toi (klaver), Asta Ballstadt (klaver ja muud instrumendid) ja Aarne Tammisaar (viiul). Foto: Vaba Eestlane

Loeng vene kommunismist

Käesoleva nädala kolmapäeva õhtul kell 8 kõneleb Toronto Ülikooli arstiteaduse osakonna auditooriumis ameeriklane Victor Herman. Kõneleja kuulub nende 300 ameerika perekonna hulka, keda Ford Co. saatis 1930-ndate alul N. Liitu oma autotööstust rajama.

V. Hermani isa ja vend tapeti vene kommunistide poolt, ta ise oli 18 aastat vanglas ja elas Siberis jääkoopas. Noorena ta oli tuntud sportlane, keda venelased soovitasid N. Liidu kodakondsusse tulla. Herman aga keeldus, säilitas oma USA kodakondsuse ja püüdis USA-sse tagasi pääseda. See püüdlus realiseerus alles 1976. aastal, kui ta Poola kaudu sai kirja USA-sse saata, olles olnud 45 aastat N. Liidus.

Nüüd leiab ta, et tema ülesanne on maailma valgustada N. Liidu terrorirezhiimi üle. Ta on oma läbielamustest kirjutanud juba raamatu „Coming out of Ice' (Tulles jäärt välja). Avalik loeng toimub kolmapäeval Canadian Unity of Freedom Federation korraldusel, kuna paar päeva hiljem kõneleb ta veel üliõpilastele.

Vaatamata oma pikale N. Liidus viibimisele, ei ole ta inglise keelt unustanud kuna ta oli 16-aastane kui perekond Fordi nõudele järgnedes N. Liitu ümber asus.

KOLIMISE VÄLJAMÜÜK

Kergendamaks meie kolimispäeva 31. 3. 1980 müüme veel oma järel oleva lao

25 — 60% HINNAALANDUSEGA

Tõeliselt suurepärane võimalus osta aasta kingid, ka jõulukingitusedki nüüd soodsalt.

Kevadiseks kodu sisustamiseks soome rullkardinad ja nahkvaibad loovad virgutava vaheldused.

Paljudes klaasi- ja kingiesemeis ning talveriietuses veel mitmekülgset valikut.

THE NORTHERN LIGHTS
3340 YONGE STREET ● TEL. 483-1293

THE LAPLAND SHOP
2338 DANFORTH AVENUE ● TEL. 421-2115
Mõlemad ärid avatud: Esmaspäevast — laupäevani kell 10—6 õ.

VOLVO
RENTIGE VÕI OSTKE! Tuliuued '80. a. mudelid
SUUREPÄRASED OSTUD!
Parimaks ostutehinguks — Külastage meid täna!
Alates hinnaga ainult $7.995.—
SUURED SÄÄSTUVÕIMALUSED VÄHESTE MIILIDEGA
DEMONSTRATSIOONI MUDELITELT.
COVENTRY MOTORS
912 MT. PLEASANT ROAD
(2 blocks north of Eglinton Ave. E.) 485-7601

NORDEN REALTY INC. — Realtor
2810 Victoria Park Ave., Suite 105, Willowdale, Ont.
Ostu või müügi puhul helistage
RAIMO SAARKOPPEL
kontoris 499-4181, kodus 499-3406
Üheperekonna-elamud, ärid, korterimajad, suvilad, maad, farmid, mortgage'id jm.

VAJATAKSE MAJAHOIDJAT (abielupaar)
EESTI KORTERIMAJJA Queen St. E
Helistada 698-1402 ehk 691-5663

20% hinnaalandus kõikidelt kaupadelt
ERILINE HINNAALANDUS:
IITTALA klaaskaupadelt 20-50%
TEKSTIILIDELT 20-50%
SUOMI-AITTA
ESMAJÄRGULISED IMPORT-ARTIKLID SOOMEST
2031 YONGE ST., TORONTO, ONT. M4S 2A2 ● TELEFON 483-6650
Avatud: esmasp., teisip., kolmap. 10—6, neljap., reedel 10—7.30, laup. 9.30—5.30.

Iraani valimised tühistamisele?

TEHERAN — Iraanis toimus möödunud reedel parlamendivalimiste esimene faas 270 liikmelise parlamendi valimiseks. Esialgsed tulemused näitavad, et valimiste esimesel roundil ei saadud kõiki parlamendi kohti täita ning, et kolme nädala pärast peavad toimuma teisel roundil täiendavad valimised.

Saadud informatsiooni põhjal on valimistel kõige edukam olnud diktaator Khomeinit toetav Islami Vabariiklik partei, kuna teised parteid on jäänud tahaplaanile.

Valimiste läbiviimise vastu on esitatud terve rida proteste, mis nõuavad isegi valimiste tühistamist.

President Bani-Sadr mainis, et valimised tulevad tühistamisele kui uurimisel kindlaks tehakse suuremad väärnähtused.

Valimiste kritiseerijad kinnitavad, et valimispunktides suunatakse kõigi kirjaoskamatute hääled Khomeini parteile

ning samuti on lubatud hääletada inimestel, kelledel puuduvad isikuttõendavad dokumendid.

Teadaanne

Mulkide Seltsi peakoosolek toimub pühap., 23. märtsil 1980 kell 3 p.l. Toronto Eesti Majas.

JUHATUS

Kalev Estienne noorterühm pallidega, näidates et rütmilisel võimlemisel on ikkagi veel tulevikku.
Foto: Eric Zenins

Evelyn Koopi ja Kalev Estienne juhtiv osa naisvõimlemises

Kalev-Estienne 20. a. juubeli puhul jatkame alljärgnevas artiklis moodsa naisvõimlemise liikumise arengu vaatlemist Kanadas ja eriti Ontarios, kus juhtivat osa on etendanud Evelyn Koop ja Kalev Estienne.

Alates aastast 1969 tegutseb Ontarios Moodsa Võimlemise Liit Evelyn Koopi algatusel ja juhtimisel. Aasta hiljem rajati Moodsa Võimlemise Liit Kanada ulatuses ja siingi oli juhtiv osa Evelyn Koopil. Hakati organiseerima moodsa võimlemise klubisid igasse provintsi.

Korraldati demonstratsioone, seminare ja kursusi treeneritele, millede organiseerimisel pearaskus langes Kalev Estiennele ja selle juhtkonnale.

Vaatamata sellele, et Torontos tekkisid mitmed uued võimlemisrühmad, liitus Kalev Estiennega suurel arvul kanadalannasid, eriti uuskanadalaste ringkondadest. Tekkisid ka paralleelklassid eestlastele ja kanadalastele.

Kui rääkida Kalev Estienne juhtkonnast, siis tuleb loomulikult esmajoones mainida klubi direktorit, asutajat ja treenerit Evelyn Koopi, kes esindab Kanadat ühe liikmena seitsme liikme hulgas Rahvusvahelise Võimlemise Föderatsiooni (F.I.G.) juhatuses.

Föderatsiooni koosseisu kuuluvad 78 riiki ja uus juhatus vali takse iga nelja aasta järele.

Selle organisatsiooni juhatusse kandideerimisel nõutakse kohtunikuna väga tugevat tagapõhja.

Evelyn Koop alustas oma karjääri naisvõimlemise alal Rootsis, kus ta oli õpilaseks Ernst Idla Instituudis. Nüüd on tal n.n. „Brevet" tiitel, mis annab talle Föderatsioonis peakohtuniku õigused.

Evelyn Koopi paremaks käeks on Karen Viinamäe, kes on eesti ühiskonnas tuntud ka esmaklassilise pianistina. Viimase

kümne aasta kestel on Karen Viinamäe olnud Kalev Estiennes üks paremaid võimlejaid.

Ta kuulub eliitrühma koosseisu ning on esindanud Kanadat rahvusvahelistel võistlustel. Naiste ja väikeste tütarlaste klassidega töötavad edukalt Siina Kasekamp, Kai Käärid ja Annely Riga. Võistlusvõimlejate peatreeneriks on Tokio ülikooli endine professor ja 1975. aastal kuldmedali võitnud Yukiko Marumono. Klaverisaatjatena on aastate kestel innukalt tegutsenud Esko Luksep, Erik Liigand ja Margit Viia.

Peale selle tegutseb tehnilise juhtkonna juures n.n. Vanemate Komitee, kelle ülesandeks on üldine asjaajamine. Administraatoriks on Lia Viinamäe, kes viimase paari aasta jooksul on teinud Kalev Estienne heaks ennastsalgavat tööd. Teda on abistanud prouad Küng, Pajos, Tihane ja teised.

1978. aastal sooritas valikrühm reisi Hiinasse ja Jaapani, milleks loodeti toetust keskvalitsuselt ja omavalitsuselt.

Rühm kogus raha ja tegi sõiduks suuri ettevalmistusi. Korraldati pidusid, kontserte ja loteriisid ning nendel aktsioonidel oli häid tulemusi. Kui saabus ärasõidu aeg, siis ei antud valitsuse ringkondadest ühtegi toetust. Meeleheitlikus olukorras vähendati rühma koosseisu 15 võimlejale (nende hulgas 12 eestlannat) ning klaverisaatjana sõitis kaasa Esko Luksep. Reisi tulemused olid suurepärased ning eesti tüdrukud tegid suurt reklaami Kanadale, mille eest neile jagati ka tunnustust.

Kuid klubi sattus suurtesse majanduslikesse raskusisse, milledest loodetakse siiski ajajooksul üle saada.

Praegu valmistab Kalev Estienne energiliselt oma 20. aastapäeva juubeliüritusteks, millede juures loodame tulevikus lähemalt peatuda.

V.P.

Prof. Toivo U. Raun AABS'i ajakirja toimetajaks

Balti teadusliku ühingu Association for the Advancement of Baltic Studies (AABS) juhatus on nimetanud oma ajakirja „Journal of Baltic Studies" (JBS) uueks toimetajaks prof Toivo Ü. Raun'i alates 1981. aastast.

„Journal of Baltic Studies" on kord veerandaastas ilmuv teaduslik ajakiri, mis algas ilmumist 1970. a. nime all „Bulletin of Baltic Studies". Esimeseks toimetajaks oli dr. Olavi Arens, kelle toimetusel ilmus kolm esimest numbrit ja kes praegu on JBS raamatukriitika osakonna toimetajaks.

Neljandast numbrist alates võttis toimetamise üle läti päritoluga keeleteadlane dr. Arvids Ziedonis, Jr. Muhlenberg College'st. Tema toimetajaks oleku ajal kujundati esialgu suures formaadis ja masinkirjas ilmunud ajakiri ümber väiksema formaadiliseks trükitud väljaandeks kolmandast aastakäigust alates. Samal ajal sai ajakiri ka uue nime „Journal of Baltic Studies" kuna see paremini vastab väljaande teaduslikule sisule.

Dr. Arvids Ziedonis, Jr. toimetas JBS'i kuni 1976. aastani, millal toimetamise üle võttis samuti läti päritoluga keeleteadlane dr. Valdis J. Zeps Wisconsini ülikoolist Madisonis. Praeguste kavade kohaselt ilmub JBS dr. Zepsi toimetusel kuni 1980. a. lõpuni, levides momendil 1300 eksemplaris. Ajakirja tellijate hulgas on ka palju ülikoole ja raamatukogusid.

„Journal of Baltic Studies" kolmandaks toimetajaks nimetatud ajaloolane dr. Toivo Ü Raun on professoriks Kalifornia osariigi ülikoolis Long Beach'is. Olgu märgitud, et prof Raun oma doktoritöö kirjutas 1905. aasta revolutsiooni ja autonoomia saavutamise liikumise kohta Eestis 1896—1907.

„Journal of Baltic Studies" on välja kujunenud kõige olulisemaks perioodiliseks publikatsiooniks Balti küsimuste üle, haarates ajalugu, kirjandust, keeleteadust ja muid alasid seoses Baltikumi ja seal elavate rahvastega. Seni ilmunud kümme aastakäiku (kümnenda aastakäigu neljas vihk peaks ilmuma märtsis) moodustab endast ligi 3200 leheküljelise uurimuste kogu Eesti, Läti ja Leedu kohta.

JBS saadetakse tasuta kõigile AABS'i liikmetele, kuid see on ka eraldi tellitav aadressil: 366 — 86th Street, Brooklyn, NY 11209, USA.

ILMUS

EDUARD RÜGA, graafik ja maalija

Toimetanud ENDEL KÖKS, ERIC PEHAP ja ARNO VIHALEMM

Monograafia „Pallase" kunstikooli lõpetanud kunstnik Eduard Rüga õpinguist ja tööst, kelle elutöö vaatluse kõrval tuuakse esile ka kunstikool „Pallas" õppeasutusena ja eesti kunstnike ettevalmistajana. Raamat on kerge ja huvitav lugeda ka laiemale lugejaskonnale.

Hind $10.00 (postiga tellimisel lisada 50c)

SAADAVAL VABA EESTLASE TALITUSES

Hanno Kompus'e

„KUSTUTAMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE . . ."

Hind $11.—, saatekulu 85 c.

Müügil „Vaba Eestlase" talituses

ILMUS

inglisekeelne kokaraamat

„Cooking Estonian Style"

Hilja Treumuth ja Viivi Piirisild

430 retsepti ☆ Hind $8.80 + $1.20 saatekulu, kokku $10.00

Tellimisi võtab vastu „Vaba Eestlase" talitus. Raamatud saadetakse välja Los Angelesist.

MAARJAMAA kirjastusel ilmunud raamatud müügil Vaba Eestlase talituses

Jüri Uluotsa „Eestlaste lepingud võõrastega XIII sajandil"	2.10
Uku Maasing „Udu Toonela jõelt"	5.25
„ „ „Piiridele Pyydes"	4.20
„poety estoni" — eesti luule antoloogia itaalia keeles	6.30
Kalju Lepik — Death has a Child's Eyes	4.30
Salasoo ja Salo — Välis-Eesti perioodika	2.70
V. Salo — Riik ja kirikud	2.70
Anführung zu der Etnischen Sprach (Esimene katse eesti keele grammatika ja sõnaraamatu koostamiseks H. Stahli sulest aastal 1637)	2.70
Reedik Willem Wilmanni „Valmid"	2.70
H. Salu — Eesti vanem kirjandus	2.70
Blaise Pascal — Mõtted	2.10
Antonio Possevino — Kiri Mantova hertsoginnale	2.10
Arno Vihalemma — Kunstnik eesti kirjanduses	2.10
Aarand Roos — Juutide kuningas Tallinnas	6.40

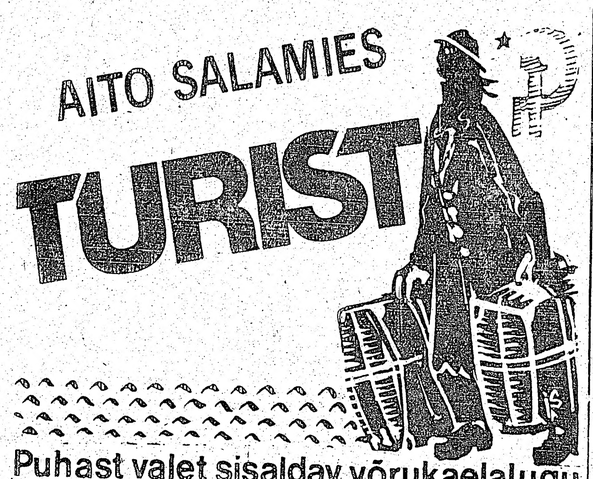

37.

— Noh, küll sina oled aga saanud omale välimuse kogu raha väärtuses! vaatles Lindsten.

— Pole tegemist midagi raha eest. Lidia ei ole mitte selline naine. Ainult dzhiinide eest, ainult dzhiinide vahetuskaubana.

— Näib et kostaabel ei ole just austanud seadust! Oled maksnud lubamatut ülehinda, kui terved dzhiinid oled ühe ööga minema pannud. Sul oleks pidanud pihku jääma rohkesti veel rublasidki. Rikkud turuhinnad, torises Lindsten.

— Ma ei tea turuhindadest, aga sel mehel on küll kerge olukord, kiitles kostaabel enesele osutades.

— Kuid muidu on siin imelikud kombed, jätkas ta. — Võibolla on see siin mingisugune tervishoidlik kasvatus. Täpselt kell kuus hommikul hakkas raadio möirgama täie tugevusega mingisugust saatana võimlemisjuhiseid andes. Meil oli neid harjutusi omastki käest juba küllalt ja olin just saanud unel peast kinni, kui mölakarp alustas oma programmi. Samase häirimise üle kurtis äsja Kõrvalruumis olev Virtase paar.

Vuotilainen mõtles midagi öelda, aga Lindsten müksas talle säärde ja jõudis vahele:

— Nii see on, ega nende kombeid kõiki ei mõista.

Kolmik laskus alakorrusele, kus konstaabel kohe baari suundus.

— Miks sa mind seal koridoris müksasid? Mina igatahes magasin selle eilse olengu järel nii sitkelt, et ma mingisugust võimlemisharjutust ei kuulnud, ütles Vuotilainen.

— Muidugi mitte, kui sellist meie ruumi ei tulnudki. Mis jaoks sa arvasid mul õhtul nendes ruumides oli vaja keerdkäiku teha, kui just heatahtlikult hoolitseda nende heaolu ja kehalise korrasoleku eest. Käisin ainult keeramas nende raadiot lahti. Kuigi ise ei armasta võimlemist, annab selline pisitegu siiski vähe meeleergutust.

Kümme rubla saanud takso ootas kenasti omal kohal. Keegi turist katsus taksosse siseneda, aga juht sundis ta lahkuma. Kui Vuotilainen ja Lindsten sisse ronisid, jäi turist nördunult vaatama oma kliente valinud autole järele.

— Sõitke nüüd vähe ringi ja tutvustage meile linna, soovis Lindsten.

Mees tegi oma tööd härrade soovi kohaselt ja osutus nii naljavennaks kui ka linna tundvaks tallinlaseks. Pirita tee suunas leidus väike, Lindstenile tundmatu restoran, kus käidi keskpäeval lõunat söömas. Lõuna ei olnud suurem asi, kuid hindki oli odav.

Jäisena puhuva tuule tõttu väljasolek ei meelitanud. Auto aknast vaadeldi Pirita liivaranda, mille kohta autojuht seletas:

— Vesi ei ole enam puhas. Soome televisioon aina räägib vajadusest ligase vee puhastamiseks. Siin ei ole veel midagi tehtud. Ujujaid on sellegi poolest palju. Aga mingisugust hõljukit ei tohi kasutada. Ei mingisuguseid õhurõngaid või muid abivahendeid, seletas ta Lindstenile, kui see imestas keelu põhjuse üle.

— Seda just, täiendas taksojuht. — Inimesed võiksid sellega kasvõi Soome ujuda. Õõsel ei tohi keegi ujuda. Õhtul rand rehitsetakse üle ja seda valvatakse. Jäljed jäävad liival kohe nähtavale, kui mõni on läinud ja katsunud pageda.

Keereldi Kadrioru lossi juures Narva maanteel ja piki Kuristiku tänavat. Paljude pöörete ja taksojuhi ümbruse kohta tehtud kommentaaride järele peatuti Pirita tee ja Kloostrimetsa teel Metsakalmistu ääres. Kohal oli Ikarusturistibuss ja tuntavalt soomlastele sarnanev grupp, kuid siiski mitte Lindsteni ja Vuotilaise oma.

Taksojuhti paluti peatada ja mehed ühinesid teiste soomlastega. Grupp oli just peatunud pika haudade rea kohal. Mõned lugesid nimesid ja ameteid kividelt.

— Õpetajad, arstid, kohtunikud. Siin on ainult haritud inimesed. Peab olema paremate inimeste kalmistu, arvas keegi.

— Aga need on ju kõik surnud samal päeval, märkas äkki keskealine hästiriietatud naisisik.

— Nii ongi, kujutlege ette! Ja kõik pealegi tähestiku järjekorras, lipsas eestlasest Inturisti giidi suust, kes hakkas kiiresti oma gruppi juhtima teises suunas.

Soome seltskonnast veidi eemale pääsedes jäid Lindsten ja Vuotilainen veel kontrollima haudu.

— See tüdruk ei näi veel kaugele olevat jõudnud Inturisti giidina. Ta on täiesti teisitimõtleja. „Ja veel tähestiku järjekorras!" Selles on põrgulikku irooniat, mõtiskles Lindsten.

Mindi takso juurde ja ringsõit jatkus. Veidi aja pärast taksojuht teatas siiski kogeledes, et õieti on juba sõidetud kümne rubla eest.

— Ei ole veel selle lähedalegi! Ära katsu meid püüda, küll ma hindu tean! Aga siin on siiski teine kümneline, ulatas Lindsten taksojuhile uue kümnerublalise sedeli.

— Müü ülikond! Saad minult hea hinna!

Taksojuht oli sõidul pöördunud oma kõrval istuva Lindsteni poole ja puudutas oma sõrmedega selle varruka riiet.

— Saad 250 rubla. Mitte kusagilt ei saa rohkem!

— Kuidas ma nüüd õigesti saaksin oma ülikonna ära müüa? Rublasid on juba ennegi üleliigselt ja nendega pole midagi teha, tõrjus Lindsten pakkumise.

— 270 rubla!

— See, veli ei olene rahast. Viga on, näed selles, et nende rubladega ei ole midagi teha.

— Mina saan aru. Aga sina katsu aru saada, et kuigi sina ei vaja rublasid, mina vajan ülikonda. Aga ma tean kust sina võid rubladega hõbedat osta, katsus taksojuht uat mõtet esitada.

Auto sõitis kogu aeg ja taksojuht hoidis ikka Lindsteni ülikonna varrukaotsast oma sõrmedega kinni.

— See võiks tõesti hea mõte olla, innustus soomlane. Miks ma ei võiks hõbedat osta, kui hinnas saadakse kokkuleppele. Aga mida ma siis peaksin ise selga panema, kui sina minu ülikonna saaksid? Tuleks minna hotelli, mõtiskles Lindsten.

— Mul on autos head overallid. Pane selga, ole nii kui Eesti traktorist kunagi, naeris taksojuht.

— See võiks tõesti hea mõte olla, vaimustus soomlane. — Pane rattad seisma ja otsi overallid välja.

Oli just Rannamäe tee algusesse. Paks Margareeta torn oli päris lähedal ja tänaval oli rahvas tunglemas. Taksojuht juhtis auto vastu kõnnitee serva ja läks otsima pakiruumist pleekinud sinihalli, aga muidu puhtanäolist kaitseriietust.

Lindsten tõusis eesistmelt kõnniteele. Ta riputas overallid oma õlgade ette ja võttis mõõtu. Pikkus tundis üdiselt sobivana.

Kõiges rahus Lindsten keeras auto esiukse klaasi alla ja asetas overallid uksele rippuma. Ta tühjendas oma kuue ja pükste taskud ja asetas asjad eesistmele, kus oli kraami rohkesti: kamm, taskurätid, odekolonnipudelid ja taskuarvuti. Selle järel ta võttis oma kuue seljast, heitis selle eesistme seljatoele, avas kingapaelad ja astus sukkades jääkülmadele tänavaplaatidele. Lõpuks kiskus ta püksid jalast ja heitis needki kuuele järele. Siis võttis ta overallid, sirutas need uuesti ja hakkas selga kiskuma.

Kõnniteele oli peatunud ülikonna vahetust jälgima päris möödujate grupp. Keegi ei öelnud midagi. Kusagilt ilmus inimmüüri servale miilits. Seegi jäi vaid pea veidi kallakil vaatama võõrastavat etendust.

Lindsen pani nööbid kinni, astus kingadesse ja sõlmis paelad kinni. Taksojuht pani käigu sisse ja auto hakkas liikuma kuna Lindsten keeras aknaklaasi jälle kinni.

— Kus see sinu hõbedakaupmehest sõber asub? Ja missugust hõbedat tal on müüa?

— Mustamäel. Tal on vana hõbe, eriline. Ta tahab kindlasti sinult osta ka selle taskuarvuti, ütles taksojuht ja osutas eesistmel Lindsteni kõrvale jäänud arvutile.

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

VABA EESTLANE

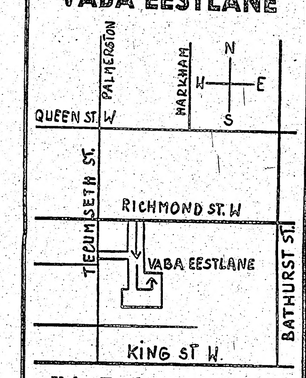

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus
väljaspool tööaega:
Karl Arro 482-0242
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE
VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:

üks tolli ühel veerul	$3.50
esiküljel	$4.—
tagaküljel	$3.75

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70, Stn. C,
Toronto, Ont. M6J 3M7
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. **Mrs. Leida Marley**
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont. M2M 1Z7
Telefon: 223-0080

Ly Parma reisikirju

India - imede ja äärmuste maa

II

Meie reisiseltskond

Kui oma reisisihiks olime valinud India ja paar ta naabermaad, siis oli selle mõtteks koguda uusi muljeid ja mälestusi, õppides tundma maid ja inimesi teiselpool maakera. Puhkusreisina see mõeldud ei olnud ja selleks ta ka oma tiheda kava poolest kujuneda ei saanud.

Meie tuur kannab ahvatlevat nime „India Fantasy" ja algab New Yorgist, kust Air India lennuliin meid otseteed vaid väikese vahepeatusega Londonis Bombaysse viib.

Meie reisigruppi kuulub 17 reisijat (9 meest ja 8 naist) ja lisaks veel tuurijuht, kelleks on väga tragi, noor juuditar, kes kogu reisiaja meiega kaasas on. Lisaks on igas uues paigas kohapealne ekskursioonijuht, keş tavaliselt on ülikooliharidusega ja suurte ajalooliste ja kultuurikohaste teadmistega oma kodumaast. Ekskursioonid toimuvad oma tuuribussiga, millel tingimata peal on veel kahemeheline sõidumeeskond.

Reisikaaslasist kujuneb väga homogeenne ja kokkusobiv grupp, mida varemaist reisikogemusist alati väita ei saa; selle peapõhjuseks on vist küll see, et eranditult kõik osavõtjad on paljurännanud inimesed, reisialal noviitse hulgas ei ole ja näib, et osatakse arvestada teiste inimestega nagu see sellisel ühisreisil oluline on. Mitmed on võtnud Indiareisi ette seepärast, et „polnud enam kuskile mujale minna" ja kuigi meie väikene Eesti turistidele on üldiselt vähetuntud maa, siis peale meie, kes me eestlased oleme, oli selle väikese grupi hulgas veel tervelt kolm mitte-eestlast, kes oma reisidel veel viimastel aegadel meie kodumaal käinud olid ja Tallinnat-Tartut hästi mäletasid.

Ei kohanud ühtegi eestlast

Enamik reisikaaslasi oli erinevaist paikadest USA-st, viis meist oli Kanadast ja meie ainukesina Torontost. Rahvuslik tagapõhi oli enamikul anglo-saksi, ent oli ka kaks sakslast, kaks poolatari, üks prantslanna, kaks vene-tagapõhjaga juuti. Elukutsedki sama varieeruvad, kui kõik muu: paar kinnisvarade maaklerit, paar ärimeest, apteeker, halastajaõde, keemik, kirikuõpetaja (baptist), raamatupidaja, paar õpetajat, üks ülikooli psühholoogia-professor, kes oma kirjutamisel olevale raamatule lisaainet otsis. Ja meie kõik sobisime oma tagasihoidlikus sõprusepakkumises ja mõistatahtmises üsnagi hästi.

Vastupidi paljudele teistele kaugetele rännakutele ei kohanud me ligi kuuajalisel reisil sedapuhku ühtki eestlast.

Lihtrahvas elab tänavail

Bombaysse saabudes võtab meid otsemaid vastu streik, millega me ju õigupoolest siinpool maakera üsna harjunud olema peaksime. Nimelt meie harukordselt ilusas hotellis (Oberoi Sheraton Towers) on parajasti hotelliteenistujate streik alanud, millest märkame esialgu vaid seda, et mõned restoranid on suletud. Ühel hilisõhtul olevat peetud ka kivisõda streigimurdjate vastu, ent paari päeva pärast streik lõpetatakse ja organiseerimata ning unionita teenistujad asuvad uuesti tööle ega saa oma viletsale tasule juurde pennigi.

Bombaysse jõudes tutvume kohe alguses ka siinse idamaise segadusega, millega tänavaliikluses harjuma peab. Kogu lihtrahva igapäevaelu toimub tänaval, kus kaubitsetakse, ostetakse-müüakse, töötatakse ja samas puukildudest, papi- ja plekitükkidest kokkulöödud või kivist-savist meisterdatud poekeses, töötoas või selle tagaruumis ühtlasi ka terve suure perega elatakse. Oma kodu ees tänaval istuvad mehed siis kas jalad risti rätsepamoodi või veel enam aga lihtsalt kükitatakse, milline asend meietaolisele pikemaks ajaks otse talumatult lihaseid vaevavaks osutuks. Aga hindud on sellega maast-madalast harjunud.

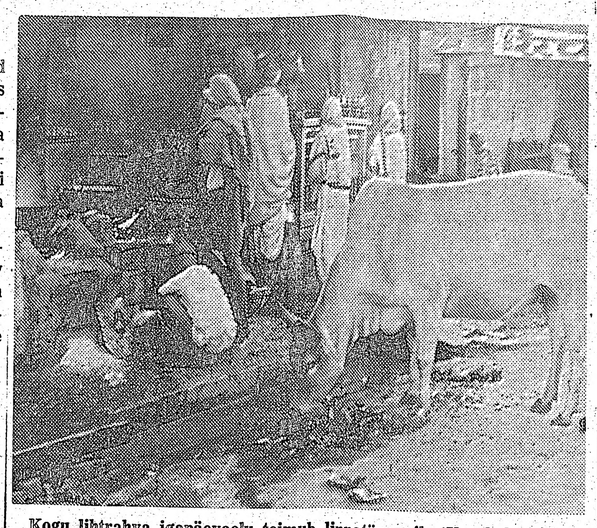

Kogu lihtrahva igapäevaelu toimub linnatänavail. (Vasakult toidukeetmine, selle kõrval ärimehe müügilaud ja esiplaanil muidugi lehm toidujäätmeid uurimas).

Linnades on inimesi nii tihedalt koos, et on tunne, nagu tahaks rahvamurd sind lihtsalt lämmatada. Maal ringiliikudes siiski jääb hingamiseks ruumi, kuigi asulad ikkagi on otse üliküllani tulvil.

Lehmad ja „koogikuivatajad"

Millest aga tingimata India tänavapildi ära tunneb, see on lehmade rohkus, kes vabalt end igasuguses liikluses sobitanud on. Ei, neid ei peeta enam pühadeks loomadeks, väljaarvatud üksikud asukohad, ent nad on piimaandjaiks ja peretoitjaiks ning veoloomadeks, loomaliha aga hindude usk süüa ei luba. Ka on ekslik arvata, et sellest elajate rohkusest loomasõnnikut ülemäära tänavale koguneb, sest see väärtuslik materjal korjatakse, pätsitakse sellest suured koogilatakad, kuivatatakse aia äärtes või onni seinte vastas päikese käes ja kasutatakse siis põletusmaterjalina toidutegemisel. Selliseid „koogikuivatajaid" nägime maantee ääres koguni päris suurtööstusena, kus kuivamapandud materjali oli suure välja kaupa ja küst seda omalaadset põletusainet osta sai.

Bombay on suuruselt teine India linnadest, elanikke on 6—7 miljonit ja ta nimi originaalselt tähendab maabumispaika. Linn on seitsmel omavahel ühendatud saarel, mille ääres asub üks maailma suuremaid sadamaid 7 miili laiuse sissepääsu ning paljude laadimispaikadega. Sageli nimetatakse teda India väravaks või väljapääsuks.

Ka teatatakse meile kohe, et Bombays asub suuruselt teine filmitööstus maailmas ja kinode ja nende publikurohkus hakkab tõepoolest igas asulas silma. Hindki näib vastuvõetav, alates paarikümnest sendist kinopileti eest.

Arhitektuuriliselt kuulub Bombay õige mitmesse ajastusse, kus ajalooliste ehituste ja räbaldunud majade kõrvale on ehitusel uued ja moodsad äridetsentrumid.

Väga ilus on Malabra künkal asuv n.n. „Hanging Gardens", kus aednikukunsti erilise väljapaistvusega esitavad mitmesuguseiks loomakujudeks pügatud lehtpuud.

Kuulus Prince of Wales Museum on üsna halvasti korraldatud ja selles on kõike segamini: küll Itaalia klaasi, Inglismaa ja Bavaaria portselani, Hiina kribu-krabu, mitmete ajastute maale ja palju muud. Huvitavaimad on vaid elevandiluust nikerdused, mis on tõesti väga viimistletud ja peenike töö.

Samuti kuulub sealne akvaarium viletsamate hulka, mida näinud oleme ja ta on puupüsti rahvast täis.

Mahatma Gandhi kodus

Märksa meeliköitvam on Mani Bhavan (Mahatma) Gandhi (1869 1948) siinne peatuspaik aastaist 1917—1934, mis nüüd on pildigallerii, muuseum ja raamatukogu, näidates paljusid episoode nimeka riigimehe elukäigust. Olgu nimetatud, et praegune peaminister Indira Gandhi pole mitte Mahatma Gandhi tütar, kelle järglased olid pojad ega tegelenud poliitikaga. Indira on Nehru tütar ja oma Gandhi nime on saanud abiellumise teel.

Bombay ülikool (asut. 1857. a.), suur raudteejaam, vana, kolmevärvaga kindlus vaadatakse üle vaid möödasõites, palju enam meelde jääb pööraselt haisev kalaturg ja pisut eemal ühiskondlik pesumaja, kus käiakse vähese maksu eest kord nädalas pesu pesemas, mis siis maha kuivama laotult jätab mulje omapärasest lapikulisest mosaiikpildist.

Päevaekskursioni teeme laevaga Elephanta saarele, mis on 6 miili Bombay sadamast eemal ja kus asuvad hindu-usu koobastemplid, kaevatud mäekülgedesse. Vanimad neist pärinevad 7. sajandist rohkete kujude ja nikerdustega, igal oma tähendus ja omapära. Elephanta ei tähenda mitte, nagu oleks see elevantide saar, vaid nimi pärineb elevandikujulisest kivist, mis aga nüüd sealt juba ära viidud on. Küll aga hüppab ringi väikesi väledaid ahve, mäekülgedel näeb mustakirju kitsi ja veeääres aina lehmi, lehmi ja lehmi.

Templeid näeme Bombays teisigi, sisenemisel tuleb jalast võtta kingad ja ainult paljajalu või sokkides võime jälgida kõrvalt religioosset toimingut või imetleda erinevaid sisearhitektuure ja kaunistamisvõtteid.

(Järgneb)

Felix Oinaselt kirjutuste kogumik

Eesti Teadusliku Ühingu USA-s ja Eesti Kultuurifondi kaastegevusel ning MANA kirjastusel on ilmumas Felix Oinase kirjutuste kogumik „Kalevipoeg kütkeis".

Raamatus (u. 250 lk.) käsitletakse Kalevipoega, Koidu ja Hämariku müüti, uskumisi libahuntidest ja haldjatest ning muid küsimusi eesti ja soome rahvaluules, muinasusus ja kirjanduses. Teos sisaldab pikema ingliskeelse kokkuvõtte.

Felix Oinas, kes õpetab Indiana Ülikoolis, on Eesti Teadusliku Ühingu Ameerika auliige ja Eesti Kultuurfondi Ameerika Ühendriiges laureaat 1977. a.

Raamat maksab ettetellimisel 12.50 Kanada dollarit, mis palutakse saata aadressil: Hellar Grabbi, „Mana" 3602 Albee Lane, Alexandria, Va. 22309, USA.

Helen Duesbergi helindid raadios

Viimasel ajal on helik.-organist Helen Tobias-Duesberg ikka vilkamalt ja suurema eduga oma kutsetöö kõrvalt laiendamas oma heliloomingulist perspektiivi ka ameeriklaste juures, kuuludes — pärast tema edukat Reekviemi debüüti Washingtonis — ka juba Ameerika naisheliloojate ridadesse.

New Yorgis, 5. märtsi hommikul kontsertseerias tulid ettekandele teiste hulgas ka Helen T.-Duesbergi laulud. Juhan Liivi sõnadele loodud laulu „Ariel" grupist: „Üks suu", „Talvine õhtu" ja „Helin" laulis ameerika sopran kuid originaalkeeles.

* Inimene, kes sulle iga hinna eest katsub oma ausust selgeks teha, vajab sellist suitsukatet oma valelikkus varjamiseks.

Design Products'i Yonge Street'i äri lõpetab äritegevuse 12. aprillil 1980.

LÕPLIK VÄLJAMÜÜK

JÄTKUB

Rutake! Soodsamad ...innad kui kunagi varem!

NÄITEKS VÄLJAMÜÜGIL:

- ★ IITTALA KLAAS — 30—40% hinnaalandust
- ★ HÕBEEHTED — 50% hinnaalandust
- ★ SUUSAD JA SUUSAVARUSTUS — 30—50% hinnaalandust
- ★ SUUSARIIETUS — 50% hinnaalandust
- ★ TREENINGRIIETUS — 40% hinnaalandust
- ★ REUMAALUSPESU — 30% hinnaalandust
- ★ LAASTULAMBID — 40% hinnaalandust
- ★ PUUESEMED — 40% hinnaalandust
- ★ XZ SHAMPOON — 50% hinnaalandust
- ★ SAUNASEEBID — 40% hinnaalandust
- ★ KÜÜNLAD — 40% hinnaalandust

VEEL PALJU MUUD SOODSATE HINDADEGA

design products 2584 Yonge St. 488-7272
288 Danforth Ave. 466-8001

Räägitakse eesti keelt

ILMUS

ARVO MÄGI

EESTI RAHVA AJARAAMAT

Eesti Päevalehe kirjastus Stokholmis 1979. 256 lk.

Kaas, 20 illustratsiooni ja lay-out Otto Pajult, 17 kaarti Eesti ajaloo eriaegadest autori visandite järgi joonistanud Vello Kallas.

Raamat sisaldab kroonika kujul (aasta-aastalt) eesti rahva ajalugu selle algusest tänapäevani koos tähtsamate sündmustega maailma ajaloost, eriti seikadest, mis on mõjustanud eesti ajalugu. Teos kirjeldab eesti rahva ajaloo põhijooni, sündmuste esitamise kõrval kommenteerib autor olukordi, teeb järeldusi ja oletusi. Eriti sobiv noortele kinketeoseks.

Hind $30.00 pluss $1.00 saatekulu

MÜÜGIL VABA EESTLASE TALITUSES

300 aktusekülalist Floridas

FORT LAUDERDALE — E.V. 62. aastapäeva pühitsemine toimus 24. veebruaril Hollywoodis L.-Florida E. Koondise korraldusel. Pidulisi oli rekordiliselt, täites suure saali ja hilisemad tulijad pidid leppima laudadega kõrvalsaalis. Aktuse kava jälgimiseks olid aga kõigile toolid suures saalis. Kokku võis inimesi olla umbes 200 ja 300 vahel.

Aktus algas koondise abiesimehe Hugo Janseni sõnavõtuga. Sellele järgnes ameerika hümn, lipud tõid sisse nägusaid rahvariideid kandvad Malle Spratt ja Heino Laas. Palvuse pidas õp. Pähn, kes ka liigutavate sõnadega mälestas langenuid, trompetil mängis August Liivoja Sibeliuse „Kord tõuseb päike". Järgnevalt laulis laulukoor Erich Alliku juhatusel kolm laulu. Deklamatsiooniga esines Helmi Kõiv. Anadie Allik esitas Kalju Raidi laulu „Viinapuu ja oksad" ja John Aaviku „Kodutee", klaveril saatis E. Allik.

Aktusekõne pidas Elmar Pähn Torontost. Sisuka kõne teemaks oli rahvuslike pühade ja traditsioonide tähtsus.

Aktusekõnele järgnes kaks laulu laulukoorilt, siis rahvatantsijad Malle Spratt ja Heino Laas kandsid ette kolm tantsu Helmi Kõiva klaveri saatel, järgnesid tervitused — eriti meeleolurikas oli Leedu esindaja sõnavõtt kes oma ingliskeelse kõne lõpetas saksakeelse lausega „Wir haben nicht kapituliert!"

Lõpusõna oli koondise esimehelt Harald Hinnolt ja siis kõlas ühine Eesti hümn. Aktus oli lõppenud. Eeskava ladusas läbiviimises oli teeneid teadustajal Alfred Lilleorul.

Järgnes koosviibimine, õhtusöök ja tants. Rosalie Liivak, 89 aastat vana, oli valmistanud 300 rinnamärki sini-must-valgest lindist. Nende müügist laekus üle kahesaja dollari, mis läheb Eesti Rahvuskomitee toetuseks.

Lõuna-Florida eestlaste kultuuriline elu on märksa elavamaks kujunenud, tänu ins. Eric Allikule ja tema abikaasa Anadie'le. See abielupaar asus Fort Lauderdalesse möödunud aastal. E. Allik on võtnud oma peale terve rea ülesandeid: ta on Eesti Kiriku organistiks, Fort Lauderdale ja Miami laulukooride juhatajaks, ilustab eestlaste üritusi nii klaveril kui ka orelil ja on alaliseks klaveril-saatjaks tema lauljatarist abikaasale.

Samuti aitab Anadie igati kaasa eestlaste üritustele. Tema helisev hääl kõlab nii Fort Lauderdales, Hollywodis kui ka Miamis.

Lõuna-Florida eestlaste tänu kuulub E. Alliku ja tema poolt organiseeritud laulukoori liikmetele, kes kauguste ja transpordiraskustele vaatamata on rakendunud meie rahvuslike huvide teenimisele. Laulukoori liikmed on: I. Maldur, L. Szeliga, E. Luning, A. Allik, A. Laisk, L. Link, H. Jensen O. Rannik, E. Hendrikson, A. Matson, M. Spratt ja K. Zyranski. Iga uus lauljа on teretulnud.

Harry Sildva fotokunsti müüginäitus

Kolm kanada noort fotokunstnikku, nende hulgas eestlane Harry Sildva, on organiseerinud Photo Design Group'i ja katsuvad nüüd leida tähelepanu oma töödele. Nad on organiseerinud piiratud arvul tehtud fotode näituse, kus on peaasjalikult stseenid Kanada maastikest ja muudest objektidest. Vabal näitusel pakutakse huvitavaid töid soodsa hinnaga müüa, kuna nende soov on fotokunsti laiemalt inimeste teadvusse kujutavkunsti haruna viia. Müüginäitus peetakse 20. märtsist 23. märtsini Maicraft Inc. ruumides, 759 Queen St. E. Külastajate vahel tuleb jagamisele raamitud foto võitja omal valikul.

Ⓓ Baden-Württembergi valitsuse pressiosakond korraldas kirjandite võistluse teemal „Energia säästmine vaimukusega". 250-st sisse saadetud tööst auhinnati 10. Nende kümne auhinnatu hulgas oli ka eestlane E. Bergman, kelle kirjandi motoks oli lapi vanasõna: „Inimene ei külmeta külma ilma, vaid napi riietuse tõttu." Bergman on Eestlaste Keskkomitee Saksamaal sekretär.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 18. märtsil 1980 — Tuesday, March 18, 1980

KIREV MAAILM

CARACAS — Luis Alberto Machado usub, et iga normaalne laps on sündinud võimetega saada geeniuseks ja et iga isik, ükskõik kui vana, võib oma intelligentsi suurendada. Ta ei usu üliandekaisse sündinud lastesse, kuna arvab, et iga inimlik olend on oma sündimisest alates kasvatatav geeniuseks, kuna kõigil on samad võimed oma intelligentsi välja arendada. Machado on Venetsueela intelligentsi arendamise minister, kel on võimalus seda Lõuna-Ameerika riiki muuta oma ideede laboratooriumiks.

STOKHOLM — Kui kõik läheb plaanikohaselt, siis eksporditakse eeloleval kevadel Rootsist 300 põhjapõtra Jaapanisse, kus pehmete põdrasarvede pulber on tagaotsitud jõuandja ja ergutaja meestele. Kuigi põdra eest makstakse $216, läheb nende transport maksma $130.000. Jaapanlased loodavad, et ostetud 250 emast ja 50 isast looma aitavad Jaapanil omal aretada põdrakarja Sapporos.

SEATTLE — Politsei kinnitab, et ta püüdis kinni ühe ema, kes õpetas oma 2-aastast poega ärides varastama. Äri detektiiv nägi väikemeest jalutamas läbi äri, noppides laste aluspesu mida ta pani kaasas olevasse kotti, enne kui ta ema juurde läks. Ema pakkis lapselt saadud kraami uuesti ümber ja saatis lapse sellega tänavale. Washingtoni osariigi sotsiaalvalitsuses ollakse praegu probleemi ees, mida selle lapsega teha.

EDMONTON — Edmontonis näivad kirikud olevat ülearused. Tulekahju, mis põhjustas 87.000-dollarilise kahjustuse Church of Nazarene juures, oli tahtlikult süüdatud. Nädal tagasi oli ühe miljoni dollari suurune tulekahju Beth Shalom sünagoogis, kus süütamise kohale oli jäetud haakrist. Uuema tulekahju kohal mingeid „jälgi" pole jäetud.

KOPENHAAGEN — Taanis olid koos Põhjala riikide chef de cuisinid, kusjuures toimus võistlus kõrgema kokakunsti alal. Esimesele kohale tuli Soome, Island sai teise, Rootsi kolmanda koha koos Norraga. Rootslased kahjatsevad, et nad ei olnud paremaid esindajaid välja saatnud.

HELSINGI — Tornio põllumees nimetab seda loodusandeks, et tema Ässä-nimeline lehm lüpsis möödunud aastal piima 14.479 kg., mis on uueks Soome rekordiks. Ässä ületas eelmise rekordi, mis tehti 1975. aastal üle 1500 kiloga. Ässä päevane piimanorm oli 40 kg.

TWENTYNINE PALMS, Calif. — USA Marine Corps on vallandanud „austusega" 22-aastase naisseersandi, kes poseeris alasti Playboy ajakirjas. Seersant Bambi Finney esineb koos kuue teise sõjaväes teeniva naisega aprillikuu väljaandes.

Iisrael võttis araablastelt 1000 aakrilise maa-ala

Uus kõvakäeline Iisraeli välisminister

WASHINGTON — Iisraeli valitsus otsustas konfiskeerida Jeruusalemma linna põhjapiiril 1000 aakrit araablaste maad ja rajada sinna juutide asundused. Ühendriikide valitsus loobus selle sammu kritiseerimisest kuid avaldas „kahetsust", et Iisrael võttis oma valdusesse 1000 aakrit okupeeritud territooriumist.

Jeruusalemma küsimus on Iisraelile alati olnud väga irriteerivaks probleemiks ja Ühendriikide president Carter katsub enne presidendivalmisi vältida kõiki samme, mis võiksid Iisraeli ja Ühendriikide juute pahandada.

Ida-Jeruusalemmas elavad peamiselt araablased ja kui Iisrael hakkab selle linnaosa ümber oma asulaid rajama, siis tähendab see praktiliselt araablaste linnaosa ümberpiiramist.

Iisraeli araablastevastane hoiak on muutunud viimasel ajal tunduvalt märgatavamaks, eriti pärast seda kui Begin nimetas ametist lahkunud välisminister Dayani asemele uueks välisministriks Yitzhak Shamiri, kes on tuntud ägeda sionistina ja araablaste vastasena.

Shamir on omaaegse juutide terroristideliiga Stern'i üks juhtivaid tegelasi

ning pooldab suuremal arvul juutide asulate rajamist okupeeritud aladele. Stern liiga ohvriks langes omal ajal ka Rootsi krahv Folke Berandotte, kes viibis Kesk-Idas diplomaatiliste ülesannete täitmisel.

Partei keskkomitee Rodeesia valitsejaks?

SALISBURY — Rodeesia (pärast iseseisvuse saavutamist tuntud Zimbabwe nime all) peaminister Robert Mugabe on koostanud pärast parlamendivalimisi uue valitsuse, mille koosseisu on püütud tõmmata võimalikult kõiki gruppe, et luua sellega laialdast koalitsiooni. 24 liikmelises kabinetis anti kaks kohta valgetele ja neli kohta teisele suuremale mustade parteile, kelle juht Joshua Nkomo nimetati siseministri kohale. Valgetest nimetati 5000 valge farmeri uniooni president Denis Norman põllumajanduse ministriks ning endine Ian Smithi finantsminister David Smith kaubandus- ja tööstusministriks. Välisministriks nimetati Mugabe kontrolli alla kuuluva poliitilise partei ZANU asepresident Simond Munzenda. Valitsus jääb täielikult Mugabe ja tema partei järelvalve alla, kuna ZANU keskkomitee liikmete hulgast valiti 13 uue valitsuse ministrit. Mõned poliitilised vaatlejad mainivad, et Mugabe partei süsteem on kujundatud kommunistlike parteide eeskujul ning et valitsuse asemel hakkab tegelikult Zimbabwe elu juhtima ZANU keskkomitee.

Olümpiakeeld emigrantidele

MOSKVA — Vene kodanikud, kes on taotlenud väljasõiduluba N. Liidust, ei tohi viibida olümpiamängude ajal Moskvas, teatab vene passi- ja viisumiamet Ovir Moskvas. Nähtavasti tahavad vene võimud takistada nn. ebasoovitavaid kontakte väliskülalistega, keda arvatakse olümpiamängude ajal tulevat Moskvasse umbes 300 000. Juba möödunud aasta mais seletas Moskva parteisheff Grishin, et õigeusulised nõukogude kodanikud peavad iga hinna eest tagasi tõrjuma ideid ja vaateid, milliseid võivad levitada teatud olümpiamängude külalised läänest. Tegemist olevat „selge nakkusega", toonitas Grishin.

Parlament vabastab ameerika pantvangid?

TEHERAN — Iraani välisminister Sadegh Ghotbzadeh ennustab, et Ühendriikide pantvangide küsimus laheneb kiiresti pärast Iraani parlamendivalimisi, millede esimene faas toimus möödunud reedel ja teine on ettenähtud 14. aprillil. Välisminister mainis oma raadio intervjuus, mis anti edasi ka ühe Pariisi saatejaama kaudu, et parlamendivalimised lõpetavad Iraanis praegu valitseva segase olukorra ning dualismi võimu rakendamisel. Ministri arvates kaotavad USA saatkonnahoone vallutanud „üliõpilased" rahva hulgas pidevalt oma poolehoidu ning neile ei anta enam tõhusat toetust.

Londonis arutatakse olümpia boikotti

LONDON — Londonis, Inglismaal algas eile 25 rahvuse esindaja konverents, et arutada Moskva olümpia boikoteerimise küsimust ning Moskva olümpiale vastukaaluks suuremate rahvusvaheliste spordivõistluste korraldamist. Ühendriikide välisministeeriumist mainitakse, et Moskva olümpiamängudele vastukaaluks plaanitsetavad mängud toimuvad augustikuu teisel poolel ning mängude asukohana on kõne all mitu linna. President Carteri olümpiaboikoti suuremaks toetajaks läänemaailmas on Inglismaa peaminister Margaret Thatcher.

ERKÜ esimees Washingtonis

Esindajatekoja liikme James J Howardi kutsel viibis esmaspäeval 3. märtsil Washingtonis Rahvusko mitee esimees Juhan Simonson, e vahetada informatsiooni ja pidada nõu eestlaskonna edaspidiste kongressiaktsioonide üle.

Rahvasaadik Howard, kelle valimisdistrikti kuulub ka Lakewood, on juba aastaid toetanud eestlaskonna üritusi. J. Simonson viis kongressimehele kingituseks ka Baltimores peetud Ü.E. Päevade pildialbumi, mis jäetakse rahvasaadiku büroosse külalistele lehitsemiseks.

Kuna James J. Howard oli samal päeval korraldanud pressikonverentsi pealinnas kontserti andva Neeme Järvi tutvustamiseks ameerika ajakirjandusele, esines ERKÜ esimees ka pressikonverentsil lühikese ülevaatega USA eestlaskonnast ja ERKÜ tegevusest.

(VES)

Kungla rahvatantsijad pakkusid meeleolukat kava oma hoogsate rahvatantsudega läänlaste lustakal laupäevaõhtul. Pildil vasakult Kathy Marley, Tiit Vanaselja ja Susan Valvur.

Foto: Vaba Eestlane

National Geographic Magazine kirjeldab elu praeguses Eestis

Ühendriikide suure levikuga ajakirja National Geographic Magazine aprillikuu numbris ilmus pikem 25-leheküljeline rohkelt piltidega varustatud artikkel praegusest Eestist. Artikkel on kirjutatud võrdlemisi positiivses toonis ja räägib eestlaste traagilisest saatusest kuid ka nende saavutustest vaatamata okupatsioonivõimude kontrollile Eestis. Artikli autoriks on National Geographic Magazine toimetuse koosseisu kuuluv noorema generatsiooni eestlane Priit Vesilind, kes on sündinud sakslaste okupatsiooni ajal ning saabus koos vanematega põgenikuna vabasse maailma, asudes elama Ameerika Ühendriikidesse. Tuleme Priiti Vesilindi artikli juurde pikemalt tagasi „Vaba Eestlase" ühes järgmises numbris.

Kultuuripäevad New Yorgis

Käesoleval aastal toimub New Yorgi Eesti Kultuuripäevade kümnes aastapäev. Pidulik avaõhtu neljapäeval, 3. aprillil koosneb kunstinäituse avamisest ja 1980. a. Kultuurifondi auhinna üleandmisest. Reedel ja laupäeval, 4. ja 5. aprillil on kavas ette nähtud loengud, teatrid, muusikalised ettekanded ja eesti mängufilmid. Kogu tegevus toimub Eesti Majas, kus on ka ette nähtud ühissöömised.

„National Geographic" ajakirja vanemtoimetuse kolleegiumis töötav Priit Vesilind, kellelt ilmus ülalnimetatud trükise aprillikuu numbris artikkel Eesti kohta, esitab oma töö. „National Geographic" käsitles Eestit enne seda aastal 1939.

Rumeenia kritiseerib Moskvat

BUKAREST — Inglismaa välisminister lord Carrington viibis möödunud nädalal kahepäevasel külastusreisil Rumeenias, Bukarestis. Pärast nõupidamisi Rumeenia juhtivate tegelastega anti välja ühine komünikee, milles kaudselt mõistetakse hukka N. Liidu okupatsioon Afganistanis ning nõutakse läbirääkimiste alustamist praeguse kriisi lõpetamiseks. Poliitilistes ringkondades märgitakse, et Rumeenia kardab ida ja lääne vahelise detente poliitika nurjumist ning riskib Moskva kritiseerimisel N. Liidu-Rumeenia vahekordade halvenemisega, et kindlustada läänemaailmast saabuvat tehnoloogiat ja suuri laenusid, mis võimaldavad Rumeenia kommunistlikku riigikorda vee peal hoida.

Sündmuste kalender

Laupäeval, 22. märtsil kell 7 õ. Eesti Majas Toronto Eesti Seltsi kevadpidu.

Pühapäeval, 23. märtsil kell 11 homm. Vana Andrese kirikus Minneapolise Ülikooli noortekoor ja ansambel.

Pühapäeval, 23. märtsil kell 3 p.l. Royal Conservatory of Music saalis Eesti Kunstide Keskuse stipendiaatide kontsert.

Pühapäeval, 30. märtsil kell 12 päeval Eesti Maja keskmises saalis Eesti Invaliidetoetava Naisringi loterii, käsitööde müük kohvilauaga.

Neljapäeval, 27. ja laupäeval, 29. märtsil kell 8 õ. MacMillan teatris, Edward Johnson Buildng Cosmopolitan Opera Associaton lavastusel ooperid „Cavalleria Rusticana" ja „Pagliacci", Tonio osas laulab Avo Kittask.

Reedel, 28. märtsil, kell 7.30 õ. Etobicoke Olympiumis, 590 Rathburn R. Kalev Estienne juubelipidustuse rühmade esinemise õhtu.

Laupäeval, 29. märtsil kell 7.30 õ. Four Seasons hotellis Kalev Estienne juubelipidustuse tants õhtusöögiga.

Riin Rivanool

Mida teha ajaga

Väga harva juhtub, et aega on parasjagu. Ikka on teda kas liiga vähe või üleliiga palju.

Vähe on teda mitut moodi. Siis, kui on vaja teha mõni hooletusse jäetud töö või ette võtta mõni vastumeelne käik — ei saa tehtud. No lihtsalt aega ei ole! Tõejutt, siis võtavad kõik muud tegemised selle ajanatukese otsast otsani nii ära, et pole aega silmigi pesta, kõigest muust kõnelamata.

24-tunnilisest ööpäevast ei jätku. Saaks ehk veel ja kuidagi hakkama, kui oleks mõningad lisatunnid ööpäevale juurde antud, aga sellist asja ei saa riigivalitsuski ära korraldada. Ei liberaalid, konservatiivid ega NDP-d ammugi mitte.

Vahest aga juhtub ka nii, et aega on ülearu. Ei tea, mis ajaga peale hakata. Vaat, sel juhul on kasulik mitmeid väärtuslikke eeskujusid arvesse võtta kohe elust enesest.

Torukeste Tooniga juhtus nõndaviisi, et tema tuli töölt ära. Lihtsalt sellepärast, et on seda palgaorjamist olnud juba aastaid ning omajagu ja proua-põlve pidamine kulub nüüd juba päriselt ära.

- Algul oli üsna vahva nõndasama kodus olla, aga siis hakkas tüütama ja Toonike otsustas:

„Eluaeg pole minust suurt söögitegijat olnud. Nüüd võtan kätte ja õpin keetma."

Läkski. Keedukursustele, saate aru, et saab siis abikaasa Toomaski toiduga üles topsutatud ja uute võtetega uut elu alustatud.

„Armastus käib kõhu kaudu," see ju nii vana tõde, et selle vastu vaielda ei maksa ja ajapuudust vabanduseks ju ka enam ette tuua ei olnud.

Nõnda siis õppis Toonike Tooma jutu järele „uut ja hullemat", jättis senised kartuli-ja sousti-päevad pidamata ja asus uute toidukavade juurde.

Mis neist toidukavadest nüüd arvata, sellest sai selge pildi siis, kui Toomas oma kurba elu kurtma hakkas nii:

„Näe, sundisin ise ka Toonikest kokakursustele ja selle sundimisega panin põrgutee sillutisele kohe kivi juurde. Nüüd olen hädas, portsus ja pahanduses nagu ei kunagi enne. Olete te söönud lõunaks spinatit jogurtiga, kohupiima avokaadoga, sibulasuppi tomatipüreega, vahustatud maksa kartulipudruga või kooritud piima koorimata õuntega? Ei ole, aga Toonike ütleb, et „see on su organismile hea, tervisele kasulik ja mingit vasturääkimist ärgu olgu!" No ei ole ma enne selliseid mõginaid söönud ega söö nüüdki ja nõuda ma siis talitan omamoodi: käin väljas söömas. Kodus vastuhakkamist ei ole, aga ma sokutan need Toonitoidud salamisi prügitünni või plastik-kotti — vaat see on mul nüüd alati igaks juhuks taskus — ja katsun siis, kuis edasi saan."

Nõndasi käis siis Toomas pärast tööd ja enne kojujõudmist vahest restoranis söömas ja vahest astus sõprade või tuttavate juurest läbi, kust arvas teadvat, et süüa pakutakse.

Sõprade juures pakuti söögikõrvaseks ikka märjukest ka ja see asi hakkas pikapeale Toomale ikka enam ja enam meeldima. Oleks ehk ülearugi maitsema hakanud, kui seal ka ühte põrutavat sündmust vahele poleks tulnud.

Kui see Toonike jällegi kanges õppimisõhinas ühel õhtupoolikul kokakursustel oli, kutsus Toomas paar lähemat sõpra kohale ja nõndasama juttu ajama. Kaua sa kuivalt ikka juttu vestad ja nõnda said siis need poolikud pudelid kõik pikkamisi ja kordamööda hingetaha löödud. Need, mis Toonikese poolt sellest lukutatud kapist välja jäänud olid.

Ja siis ja äkitselt olid kõik need pudelid tühjad. Ka see viimane ja see viimase viimane samuti ja mingisugused uued otsimised tulemusi enam ei andnud. Õhtune aeg, poest juurde ka enam ei saa ja ometi parasjagu või vähemalt tsipake keelekastet oleks veel hädasti vaja olnud.

Aga kus häda suur, seal abi ligidal. Nii siingi. Nagu välk selgest taevast lõi Toomale pähe üks ammu-ununenud nägemus: vanaema magamistoas voodiotsa taga oli ta näinud pudelit.

Ei olnudki palju kavalust tarvis, et vanaema väheks ajaks oma toast välja meelitada ja sel ajal, kui sõbrad vanakesega juttu vestsid, lipsas Toomas vanaema voodi juurde. Seal, tõepoolest, seal see oligi — suur viinapudel, ligemale poolenisti täis, nii et võttis juba ette neelatama.

Nõnda sai siis see viimanegi poolik ära jagatud ja Orukeste Otu kinnitas:

„Nagu meeldiv köömne maitse teisel juures. Ju see vanainemene seal sees maitseks köömneid leotanud on, küll see viinakene sellesama pärast pisut soganegi tundub."

Lahkusid siis mehed suurimas sõpruses ja kiitsid õnnelikku juhust, mis sellise viimastest viimase pudelikese ikka seltskonna kätte mänginud oli ja peoperemehe arukust kõige paremas valguses näitas.

Seda kuni järgmise päevani. Siis hakkas vanaema oma viinapudelit taga otsima. Keegi ei tea. Toomas ammugi mitte ja vanaema arutas:

„Sa imede tegu küll, kuhu see ometi kaduda võis? Näe, mul löövad vahest paised välja.. Eks ma siis neid mädapaisekesi viinaga leotanud, pärast kallasin selle jälle pudelisse tagasi, et teisel päeval uuesti kasutada oleks. No ligemale kolmveerand pudelitäit oli veel järel. Ja nüüd on see leotusviin kõige pudeliga nagu tinatuhka kadunud . . ."

No nüüd hakkas Tooma süda hullumoodi läikima, läks kohe nõnda pahaks, et hakkas välja ajama.

Sest ajast peale Toomas viina enam ei taha. No kohe vastu hakkab ja alla kuidagi ei lähe.

„Ei tea, mis see küll olema peaks, aga näe, organism enam viina ei kannata," kurtis ta sõpradele, kui kord jälle oma elusaatust kurtma hakkas.

Ford ei kandideeri

WASHINGTON — Ühendriikide endine president Gerald Ford tegi ametlikult teatavaks, et ta ei kavatse kandideerida seekordsetel valimistel Valgesse Majja. Ford ütles, et tema kandideerimine võib tekitada vabariiklaste parteisse lõhesid ning vähendada teiste vabariiklaste kandidaatide väljavaateid, mispärast ta peab õigemaks oma kandidatuurist loobuda. 66-aastane Ford lasi vahepeal mitmel juhul välja paista, et ta kavatseb kandideerida ja lubas Henry Kissingerile isegi uuesti välisministri koha kui ta peaks Valgesse Majja pääsema.

Vabariiklaste partei kandidaatide hulgas loobus edasi kandideerimast senaator Robert Dole. Enne teda on juba loobunud senaator Howard Baker ja John Connally. Vabariiklaste partei kandidaatidest on seni eelvalmistel olnud edukam Roland Regan, kuna demokraatide kandidaatidest on praegune president märgatavas ülekaalus vastaskandidaadi senaator Edward Kennedy vastu.